

„Kard által pusztulnak népem bűnősei, akik azt mondják, ugyan miféle baj érhet utol engem...” Amosz próféta fenyegető jóslata a zsidóság évezredek történelmének foglalatosa lett. „Miféle baj érhet engem?” – tört fel sok nemzedéken át ez a magabiztos, önáltató kijelentés. A gazdag vakon bízott ropant vagyonának erejében, a polgárt elkápráztatta otthonának csalóka fénye. De a szegény sem akart félni: ugyan ki vehetné el tőle fáradságos munkája gyümölcsét? Évezredek örökségüket mint nehéz, gyötrő terhet rázták le magukról, és gyökeret eresztettek az út porába. Dacoltak széllel, viharral, csapzott ágaikat az ég felé küldték, görcsös gyökereik mohón keresték az éltető vizet. Elhagyott törzsük ott állt megtépázva, mert mint súlyos terhet hajították el szentségüket.

KÓDOSIM TIHJU, KI KÁDOS ANI – Szentek legyetek, mert szent vagyok én, az Örökkévaló! Ez a törvény ad örök lehetőséget a zsidóság számára az ezernyi halálból való újjá születésre, ez mutatja a szebbre-jobbba való törekvés végtelen útját. Ez a szentség nem kíván emberfeletti hőstetteket, mártíromságot, önfeláldozást.

IS IMO VÖAVIV TIROU – Mindenki tisztelje anyját és apját! Az istenfélelem után a szülőszeretet következik. Az ember életének legfontosabb meghatározója a család. Magasba emelhet, és mélybe húzhat az otthon.

Mindenki tisztelje anyját és apját! Ennek a parancsolatnak a betartása, finoman szólva, nem jellemző századunkra. Eredeti célja: hogy ne legyenek többé eldobott öregek. Ugyan kit is vádolhat a ráncos, reszkető kéz, amikor kanalat merít a kiosztott ingyenebédbe? Kit vádol az üveges, megtört tekintet az elfekvő fehér vaságyáról? Ne legyenek koporsók, amelyeket csak a rabbi és a kántor üresen kongó léptei kísérnek a temető végébe. De hát ők is anyák, apák voltak, egy életen át robotoltak, küzdöttek, simogattak, tanszert vásároltak és vajjas kenyereket kentek.

VÖET SÁBTOTÁJ TISMORU – És szombatjaimat tartsátok meg! A zsidó család olyan legyen, mint egy erős vár, melynek szeretet és megértés a védőbástyája. Az ilyen otthonokban nagy szerepet kap a szombat, a családi élet forrása. A péntek esti gyertyafény kizökkenti a megfáradt embert az időből, és a szombati angyalok az Édenkert emlékeit varázsolják az ünnepi szobába. A táncoló-reszkető fények összekötik a múltat és a jövőt. Valaha parókás, főkötős dédanyák és nagyanyák mondták az áldást a gyertyák fénye fölött, elegáns budai bérházakban csakúgy, mint a legeldugottabb, nyomorult viskókban.

A szombati fények összekötik a világ zsidóságát. Ugyanaz a bráchá száll fel az ég felé Brooklynban, Antwerpenben, Jeruzsálemben, mint itthon.

A zsidóság fennmaradt, de üldözöi elsüllyedtek a történelem viharos tengereiben. „Kard által pusztulnak népem bűnősei.” De hová lettek a fegyverforgatók? A filiszteusok, a dicső Babilon? Hová lett Róma, a győztes világbirodalom? Emléküket ma már csak romba dőlő épületek őrzik, a pusztuló piramisok, kettétört oszlopszarmok, s a kőbe, márványba vésett mosolyok. Szavaik ma holt nyelven szólnak az élőkhez. Az üldözöttek túléltek legyőzöket.

Nem karddal, nem erőszakkal, hanem áldásra emelt kezekkel.

Ráv

Mottó

Hankiss Ágnes EU-képviselő: *A zsidóknak nincs félnivalójuk Magyarországon.*

A rendőrség szerint zsidózni nem bűn

„Bennünk lesz-e anyni, hogy le merjünk lőni egy rohadt, tetves zsidót?” – hangzott el a kérdés a Magyar Sziget tavaly augusztusi rendezvényén. Emiatt többen feljelentést tettek, de a rendőrség bűncselekmény hiányában megszüntette a nyomozást.

Megszüntette a Betyársereg vezetőjének rasszista kijelentései kapcsán közösség elleni izgatás büntetése elkövetésének gyanúja miatt – egyébként ismeretlen tettes ellen – folytatott nyomozást a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság, mert a rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg a bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény – tette közzé a Fővárosi Hírhatár.

A Magyar Sziget 2011. augusztusi rendezvényén *Tyirityán Zsolt* egyebek mellett azt mondta: „El kell jutni oda, hogy egy gépkarabélynak az elsütő billentyűjét valaki meg tudja húzni esetleg akkor, hogyha egy másabb borszínt lát.” Ugyanakkor feltette a kérdést: „Bennünk lesz-e anyni, hogy le merjünk lőni egy rohadt, tetves zsidót?”

Emiatt a Legfőbb Ügyészségre több bejelentés is érkezett. A feljelentők között volt a Nemzeti Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda, a Magyar Helsinki Bizottság, a Magyar Antifasiszta Liga és számos magánszemély.

A rendezvényen elhangzott beszédek sértették a roma és a zsidó kisebbség tagjainak egyenlő emberi méltósághoz fűződő jogait, valamint alkotmányellenes, rasszista nézeteket terjesztettek, s ez összességében alkalmas volt mások megfélemlítésére – vélték a feljelentők. Szerintük a beszédekkel megvalósították a közösség elleni izgatást, mivel a cigányság és a zsidóság elleni gyűlöletre, mi több, meggyilkolásukra uszítottak.

A nyomozás lefolytatására kijelölt Pest Megyei Rendőr-főkapitányság nem vitatta, hogy mindez elhangzott és alkalmas a gyűlölet kiváltására, ám „a közösségellenes izgatás megállapításához önmagukban a gyűlöletkeltő kifejezések nem elegendőek, ugyanis bűncselekmény csak akkor valósul meg, ha a gyűlöletkeltő kifejezések hatására a sérelem bekövetkezésének reális lehetősége van”.

A határozat szerint ugyanakkor megállapítást nyert, hogy „a Magyar Sziget 2011 rendezvényen elhangzott hangulatkeltő kijelentések alkalmasak gyűlölet kiváltására, a társadalmi rend és béke, a harmonikus és toleráns emberi kapcsolatok megzavarására”.

A nyomozást ennek ellenére megszüntették, de az Alkotmánybíróság korábbi határozatai, illetve a bírói gyakorlat alapján mást nemigen tehettek. (nol.hu)

Orbán Viktor:

Megvédjük a zsidó közösség tagjait

A kormány minden, az emberi méltóságot sértő megnyilvánulást visszautasít – jelentette ki *Orbán Viktor* miniszterelnök a parlamentben.

A miniszterelnök azt megelőzően fogalmazott így, hogy az Országgyűlés úgy döntött: tárgysorozatba veszi azt az MSZP-s határozati javaslatot, amely állandó etikai bizottságot hozna létre a képviselők által tanúsított rasszista, antiszemita, idegenellenes és iszlámofób magatartások megállapítására és szankcionálásukra.

A kabinet „garantálja, hogy ebben az országban minden állampolgár biztonságban élhet. Meg fogjuk őket védeni, ideértve a Magyarországon élő zsidó közösség tagjait is” – mondta a kormányfő, miután a szocialista *Steiner Pál* arra kérte, segítsen határozati javaslatuk elfogadásában.

Az MSZP-s képviselő közölte: indítványuk egy olyan problémára ad kulturált megoldást, amikor „nem kulturált történeteket” kell kezelnie a magyar parlamentnek, ahol „mostanában csúnya dolgok történnek”.

Az indítványt végül 300 igen, 45 nem és 2 tartózkodás mellett fogadta el a Ház. Nemmel hét fideszes politikus és a Jobbik-frakció voksolt. A két tartózkodó szavazatot fideszes képviselő adta le.

Elítélés

Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, valamint az MSZP és az LMP frakcióvezetői elítélték a jobbikos képviselő antiszemizmusról átitatott beszédét.

Keresztény egyházi vezetők a gyűlöletbeszéd ellen

Egyházi vezetői szolgálatunk kötelez minket, hogy szót emeljünk a gyűlöletkeltés ellen. Így utasítjuk el, hogy nemrégiben a Parlament falai között egy képviselői felszólalásban felidéződött a szegyenletes tiszzaeszlári vérvád, amelynek felemlégetése egyedül az indulatkeltés eszköze lehet.

Ebben a helyzetben is emlékeztetnünk kell Krisztus tanítására: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!” Hitünk, emberségünk semmilyen körülmények között nem fér össze az antiszemizmussal, a vallási közösségek, népcsoportok elleni gyűlöletkeltéssel.

Különösen is aggasztónak találjuk, hogy a gyűlöletkeltő beszéd a Parlament falai között hangzott, hangozott el. A magyar törvényhozásnak, a

politikai közbeszédet meghatározó képviselőknek, politikusoknak fokozott felelősségük van a gyűlöletkeltéssel való szembeállásban.

A tiszzaeszlári vérvád és az általa keltett gyűlöletet elutasítva együtt hívunk mindenkit a szeretet és az elfogadás krisztusi parancsának követésére és hirdetésére, az igazi emberi értékek alapján álló alkotó együttműködésre.

Erdő Péter bíboros, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke
Bölskei Gusztáv püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke

Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke (MTI)

KISS JÓZSEF (1843–1921)

Az ár ellen

Felhőgomoly az éj felett –
Virraszt-e isten odafenn?
Ne kérdezd tőlem – nem tudom,
Eredj aludni, gyermekeim!
Zord századokból éji rém
Jár szerte a föld kerekén,
Szemében máglyafény loboog,
Lehet, ide is bekopog...
– Eredj aludni, gyermekeim!

Országról jár országra szét,
Miként a pestis – útja vész,
Meghal nyomán az irgalom
S elveszti ősjogát az ész.
Téboly dühöng fent és alant,
Még száll boldog-boldogtalant,
S az emberből, kit elragad,
Csupán a pusztta név marad...
– Eredj aludni, gyermekeim!

Még-mégújul a régi vád:
Azt mondják, vért iszik apád,
S ha felnősz, ott, ahol:
Majd te is, te is vért iszol!
Felhőgomoly az éj felett –
Virraszt-e isten odafenn?
Tagadnom: kín – elhinnem: vád,
Ő mindenképpen súly nekem!
– Eredj aludni, gyermekeim!

Mi nem szeretjük e hazát,
Ránk olvassák oly könnyedén,
Madár fészket, odvát a vad
Szeretheti – nem te, nem én!
A gályarabnak bélyege,
Mit hóhér homlokára sűt,
Nem oly gyalázó, mint e vád,
Mely ólálkodik mindenütt...
– Eredj aludni, gyermekeim!

Ha védekezel – ingerelsz,
Ha szótlan tűröd – gyávaság!
Feljajdulsz: érzékenykedel
S a néma jaj is vall reád!
Egy törvényre doboog a szív,
Kering a vér, eszmél az agy,
Kivétel nincs – csak egy, csak egy,
Ez a kivétel az te vagy!...
– Eredj aludni, gyermekeim!

Ó húnnyatok le, húnnyatok,
Ti ragyogó, szép csillagok:
Kis fiam édes szemei! –
Minek ily éjben fényleni?
Ó hisz e fény is ellenem
Fordulhat egykor, úgy lehet,
Ha sírva megemlegeted
Végzetes örökségedet,
Én édes, drága gyermekeim!

Széderek

Hódmezővásárhely

A vézskorszak előtt városunk hitközsége zsinagógát, elemi népiskolát, székházat és más intézményeket működtetett. 1944 legelején 1501 izraelita vallású személyt írtak össze. 1945 után már csak a népesség töredéke próbálta feleleveníteni a vallási és kulturális hagyományokat. A történelem viharai szétszórták a nagyvilágba alföldi városunk zsidóságát. Sokan alijáztak Izraelbe is. Manapság néhány tíz család próbálja megtartani a tradíciókat. Mivel a térségben elnéptelenedtek a hitközségek, Makóról és Szentesről is együtt ülnek velünk az ünnepeket. Erdélyi Miklós és Erdős László személyében – az elődök munkáját is megbecsülve – az elnökség az olvasztótégely szerepét kívánja betölteni Hódmezővásárhelyen és vonzáskörzetében, jelenlétével is erősítve az összetartást. Ezek a gondolatok kaptak nyilvánosságot a szabadkaiakkal, pancsevőikkel közös rendezvényeken.

A szederestét és peszách első napját az említett szerbiai hitközségekkel ünnepelték. A gyönyörű, szeccsziós szabadkai imateremben tartott szombatfogadást követően kezdődött a szeder szertartása a kultúrteremben. Az ünnepeket megtisztelte jelenlétével *Nikovit Oszkár*, Magyarország belgrádi nagykövete és munkatársa. A nagykövet, aki egyébként ismert műfordító is, szívélyesen elbeszélgetett aktuális kérdésekről a jelenlévőkkel.

Az ünnepi istentiszteleten ezúttal is *Kovács Róbert* tanár úr, *Halbrohr Tamás* szabadkai elnök és *Raguczki Gábor* kántor működött közre. A szokásos áldás elhangzása után a résztvevőket üdvözölte többek között *Erdélyi Miklós* hódmezővásárhelyi elnök is. Felszólalásában kitért a határokon túlra is átívelő kapcsolattartásra és az együttműködésre. Ugyanakkor aggodalmát is kifejezte az ordas eszmék továbbélése miatt. A köszöntők után nem maradhatott el a finom maceszgombóclevés és a sülték feltalálása sem.

Peszách első napján Hódmezővásárhelyen folytatódott a közös esti ünnep. A Kutasi úti rendezvényházba autóbusszal érkező 32 vajdasági, pancsevői vendéget remek illat fogadta, hiszen bográcsookban forrt a leves és rotyogott a marha- és borjúpörkölt. Az elnökség asztalánál örömmel üdvözölhettük a szabadkai és a pancsevői hitközségi elnököket is.

Már a meghívóban tömör összefoglalást lehetett olvasni az ünnepről, amelyet nagyszerűen egészített ki *Raguczki Gábor* kántor ismertetője. A vendégek között egyaránt találkozhattunk a hit-, a köz- és az üzleti élet helyi, makói és szegedi prominenseivel is, akik szponzorálták a vallási rendezvényt. A peszách asztalok mellett szép számmal lehetett vidám fiatalokat is látni.

Az ünnepbúcsúztatás után még késő estig beszélgettek a vendégek.

Szigeti János

Olvasói levél

Köszönetnyilvánítás

Életem legjobb döntése és megoldása közé sorolható, amikor édesanyám, *Papp Ferencné* gyógyítása ügyében telefonon megkerestem a *Mazsihisz Szeretetróháza* vezetőjét, *Deutsch Zsuzsanna* igazgató főorvost. A segítségnyújtás nem maradt el, s ezzel mentette meg anyukám életét, mert:

92 éves édesanyámat a miskolci kórházból 2011. december elején szállítottuk a *Mazsihisz Szeretetróháza*ába. A miskolci kórház nem megfelelő ellátása, valamint anyám idős kora egyaránt hozzájárult állapotja kritikus és tragikus voltához.

Hálás köszönet *Várkonyi Sándor* főorvosnak, *Ollé Zsuzsanna* adjunktusnak és a II. belgyógyászat valamennyi munkatársának, nővéreknek, ápolóknak és minden dolgozónak, akik közel négy hónapon keresztül szakszerű, gondos, szeretetteljes és odaadó munkájukkal hozzájárultak édesanyám felépüléséhez. A kórház dolgozóinak szak tudása, ápolása lehetővé tette, hogy édesanyám immár otthon, szerettei társaságában élhesse tovább életét.

Jómagam több hónapon keresztül minden nap megtapasztalhattam az intézmény vezetőinek és valamennyi dolgozójának emberiségét, közvetlenségét, kedvességét, amely – nem csak az én véleményem szerint – PÉLDAÉRTÉKŰ! Köszönöm!

Dés Margó

Zugló

Az 50 főre méretezett teremben 75-en jelentek meg, így nem véletlen, hogy *Gerő Péter* elnök nyitóbeszédét így kezdte: Kedves hittestvérek! Van egy jó és egy rossz hírem. A rossz hír az, hogy rengetegen jöttünk össze, és elnézést is kérek a zsúfoltságért. A jó hírem az, hogy rengetegen jöttünk össze. A főbbi hozzátette: hosszú idő után a kerületi kapitányság először nem biztosította a zsinagógát, ami ellen természetesen nem emelhetünk kifogást, hiszen ez lélek simurim, a megőrzés éjszakája...

Ezt követően *Kardos László* kántor kidusa után *Kardos Péter* főbbi vezette le a három és fél órás szédert. A Mánastán *Krauth Eszter* kérdezte, az afrikómant *Gábor Samu* lopta el, majd a vacsora után a kései időpont miatt édesapja adta vissza, aki ezért egy 50-es évekbeli divatos kis játékot kért. A vacsorát a *Laky Konyha* szállította, a felszolgálást *Szórádi András* és csapata végezte.

Az est sikeréhez a *Kurcz* házaspár és *Vörös Sára* nagy munkája járult hozzá. Élő prófétát, minden szederest vendégét a róla szóló dallal köszöntötte a közösség. A Haggada olvasásában *Kardos László*, *Kardos Ágnes*, *Weinberger Péter*, *Nagy Gergely*, *Farkas Elemér*, *Reinhardt Sándor* és *Michael Dinershtein* (Mexikó) jeleskedtek. Az est előkészítéséhez nagy segítséget nyújtott *Krauth Péter* is.

Szeretetróház

Az istentiszteletet követően mintegy hetvenen vettek részt a *Deutsch László* főbbi vezette szertartáson a Scheiber-iskola aulájában.

Az ünnepi alkalom bevezető köszöntőjében *Deutsch Zsuzsanna* igazgató főorvos üdvözölte a szederest résztvevőit: az orvosokat, a betegek, a vendégeket, *Szinai T. József* igazgató pedig gondoskodott az esemény zavartalan, szép lebonyolításáról.

A kidust *Klavanszkij Anatolij* kántor recitálta. A Mánastán a főbbi fia, *Dávid* kérdezte. A Haggada első részletének felolvasása után vacsora következett. Az étkezés utáni áldást *Fruchter Sándor* mondta el.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak a dolgozóknak, akik segítettek a szederest szép megrendezésében.

(folytatjuk)

Az Élet Menete Alapítvány és az Eötvös Károly Intézet tiltakozása a kirekesztés ellen

Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány elnöke arra hívta fel a figyelmet, hogy mindenkinek fel kell emelnie a szavát a kirekesztő, antiszemita, rasszista eszmék ellen. Majtényi László, az Eötvös Károly Intézet elnöke arról írt: el kell gondolkodni azon, miként hangozhatott el az Országban a zsidóság ellen felhozott vád, és mit lehet tenni az ellen, hogy ez a későbbiekben ne történjen meg.

Gordon Gábor emlékeztetett arra: kedden napirend utáni felszólalásában *Baráth Zsolt*, a Jobbik parlamenti képviselője „a tisztaeszlári vád évszázados hazugságait ismét bevitte a magyar parlamentbe”. A zsidó közösséget okolni *Solymosi Eszter* haláláért csak azért, mert őt a zsinagóga előtt látták utoljára élve, 130 évvel ezelőtt is képtelenségnek bizonyult, nem is beszélve napjainkról – mutatott rá.

Annak a meggyőződésének adott hangot, hogy ha a parlament kellő időben meghozta volna azokat az intézkedéseket, amelyek a képviselők antiszemita beszédét kellő szankciókkal sújtánák, nem hangozhatott volna el a fenti beszéd. Magyarországon a kirekesztő beszédek sajnálatosan még mindig beforduló fülekre találnak – tette hozzá.

Gordon Gábor az elvi deklarációk mellett feltétlenül szükségesnek tartja a jogi keretek megteremtését „az egyre terjedő gyűlöletbeszéd megakadályozása és a parlament tekintélyének megóvása érdekében”, és az Élet Menete Alapítvány nevében visszautasít minden egyetemes emberi érték elleni támadást. Ennek adnak hangot programjaikon, megemlékezéseiken, így az Élet Menete magyarországi rendezvényén Budapesten – jegyezte meg.

Majtényi László kiemelte: a jobbikos képviselő az ókorban megfogalmazott és a középkorban többször felidézett, mára jószerivel a rasszisták által is elfeledett váddal állt elő, azzal, hogy „jámbor vallásos zsidók időnként gyereket ölnek azért, hogy véruket megigya és ételükbe keverjék”. Ezt a vádat ismételte meg *Baráth Zsolt*, amikor az utolsó, 1882-es magyarországi vádat emlegette.

Utalt arra, hogy az akkori Magyarország szabadelvű intellektuális és politikai vezetői *Mikszáth Kálmán*ól *Tisza Kálmán*ig megdöbbenően álltak a lehetetlen, tömeghisztériát okozó vádak előtt. *Kozma Sándor* királyi főügyész mindent megtett azért, hogy a tömegpszichózis közepette is „fair” legyen az eljárás, ami „nagyjából az lett”, főleg azért, mert „nagyszerű védője lett a vádlottaknak”, amikor az 1848-as hagyományt képviselő *Eötvös Károly* nemcsak az igazságot védte meg, hanem hazája becsületét is.

Majtényi László úgy fogalmazott: az Eötvös Károly Intézet szerint ilyen esetben ne a jogrendszerrel, különösen ne a büntető jogalkalmazástól várjunk megfelelő feleletet erre a szégyenre, az alkotmányosság nevében pedig amíg csak beszélnek, ne büntetést követeljünk az ezeréves babonák szerencsétlen foglyainak. Ehelyett „azon kellene elgondolkoznunk, (...) miként történhet meg ilyesmi az Országban, és mit tehetünk ellene”.

Az önvizsgálat részeként számba vehetjük azt is, hogy a világ hány törvényhozásában eshet meg ma hasonló eset. Vannak történetek, amelyek bizonyos helyeken nem történhetnek meg, mert lehetetlen volna – hangsúlyozta.

(MTI)

A Zsidó Világkongresszus a Mazsihiszt tekinti a magyar zsidóság képviselőjének

Tavalyi megválasztása után először látogatott Magyarországra a Zsidó Világkongresszus főtárgyalója, akit a szervezet brüsszeli irodájának vezetőjével, Maram Sternnel együtt a Mazsihisz vezetői vacsorán láttak vendégül.

A találkozón a magyar zsidó vezetők részletes tájékoztatást adtak a honi zsidóság aktuális helyzetéről, létszámáról, a gazdasági és szociális nehézségekről, a Hitközség intézményrendszeréről, s arról a széles körű tevékenységről, amelyet a Mazsihiszhez tartozó hitközségek végeznek.

A tárgyaló felek különös figyelmet szenteltek az egyre hangosabb szélsőjobboldalnak és a rasszista, antiszemita megnyilvánulásoknak. Egyetértettek abban, hogy az egyik legnagyobb európai zsidó közösségnek, a magyarországinak jóval nagyobb szerepet kell kapnia a kongresszusban, ideértve a vezető testületeket is.

Feldmájer Péter, a nemzetközi szervezet kormányzótanácsának tagja különösen fontosnak tartja, hogy a magyar zsidóság aktívan részt vehessen a közös munkában, amelynek egyik legfontosabb célja a világ zsidóságának politikai képviselete a nemzetközi kapcsolatokban.

Zoltai Gusztáv részletes tájékoztatást adott a magyarországi holokausztülélők ellátásának problémáiról, és arról, hogy jelentős erőfeszítéseket tesz a Mazsihisz az idős, beteg emberek támogatása érdekében.

Dan Diker átadta azt a díszes oklevelet, amelyben kinyilvánítja, hogy a

Mazsihiszt mint a Zsidó Világkongresszus tagját a magyar zsidóság képviselőjének tekintik.

A kongresszusi delegáció ellátogatott a Lauder-iskolába, ahol elbeszélgettek az intézmény vezetőivel és tanulóival. Elragadtatással nyilatkoztak a kiváló, zsidó szellemű nevelésről, a jól felkészült és nyílt gondolkodású fiatalokról.

A delegáció és a Mazsihisz vezetői találkoztak *Martonyi János* külügyminiszterrel és *Gottfried Péterrel*, a miniszterelnök tanácsadójával. A résztvevők áttekintették a közel-keleti helyzetet, és hangsúlyozták, hogy Izraelnek és a palesztinoknak tárgyalásokon kell tisztázniuk a vitás kérdéseket, mert csak ez vezethet el a mindenkori által szorgalmazott „kétállamos” megoldáshoz, amely biztosíthatná a zsidó állam békéjét és biztonságát, valamint az önálló palesztin állam megalapítását.

Dan Diker kifejtette, hogy a palesztinok által tervezett egyoldalú lépések nem közelebb, hanem távolabb vinnének mindenkit a kitűzött céloktól, ezért ezeket nem szabad támogatni. Irán törekvéseiről megállapították, hogy az veszélyeztetni nemcsak Izrael, hanem Európa, benne Magyarország biztonságát is. A már eldöntött szankciók következtetéses alkalmazásával, esetleges újabb szankciók bevezetésével kell a teheráni vezetőket eltántorítani attól, hogy atomfegyver létrehozására törekedjenek.

(Mazsihisz)

Az Újpesti Szeretetróthon és az Israel Sela Otthon lakói a holokauszt emléknapiján megemlékezést tartottak a zsinagóga mellett kialakított parkban. A korábbi szomorú eseményeiről *Deutsch Péter* szólt, a kádista *Lunzer Imre*, az otthon egyik legidősebb lakója

mondta el. A kis közösség életében fontos és fájdalmas jelentősége van e napnak, hiszen majd mindannyian átéltek a soá borzalmaikat. Szeretteik mellett az újpesti zsidóság mintegy 17 ezer áldozatára is emlékeztek. A tiszteletadás az izraeli himnusszal fejeződött be.

A deportálások 68. évfordulójára – rímeinkben

Még gyerek voltam, fel se fogtam: gettó, vagon, Auschwitz. Tengernyi a holokausztirodalom. Talán a versek adják vissza legjobban a rettenetet, az ördögi tervet, a végrehajtók galádságát, a kárörvendő gyilkosokat.

MEZEI ANDRÁS versei:

A német megszállás pillanatában

Győrben huszonnégy óra kellett, Veszprémben, Szombathelyen se több, az ország kisvárosaiban a zsidók névsorát huszonnégy óra leforgása alatt kivilágos virradatig többnyire szégyenkezve, általában sajnálkozással, mondhatni tehetetlenül, jó néhányan nagy-nagy zavarban elkészítették. Kiadták.

Nusi levele

– 1944. június 6. Derecske –
„Most már egészen biztosan, most már csak néhány óra múlva, megyünk, fogalmam sincs hova. Kolozsvár? Várad? Újfal? Onnan a vagonírozás? Onnan hova? – De ti csak ne aggódjatok, kint a csomagok sorban állnak, két hátizsák, az ágytűz zsák, a kanna méz, a kosár étel. Áll a szekér a ház előtt, ami a nagymamát viszi, most már egészen biztosan, mindjárt, – az anyu írt lapot apunak is, hanem a fontos, rendben vannak a téli dolgok édes Sanyikám, elbúcsúzom. Írd apunak, hogy gondolok rá. A mi utunk akárhová visz, gondja lesz ránk a Teremtőnek.”

Tényvers

Hogy a zsidókat mind elvitték, átfűstelték a csendőrök utólag is egész Derecskét, hol a kilencvenhárom éves Krammer nagymamát megtalálták, s Németi Éva testvéröccsét, aki akkor múlt hároméves Nagyváradra föl, lóhalálba vitték őket a többiekhez, a deportálást le ne késsék, s hogy a kerek hatmillióból az a kettő se hiányozzon.

Számok

Semmilyen sírás, jajkiáltás nem szörnyűbb, mint maguk a számok: 51 nap, 147 vonatszerelvény, a négyszázharmincnyolcvan zsidó elhurcolása vidékről kétszáz SS-sel, ötezer magyar csendőrral, önkéntesek százaival, először a gettóba, aztán a téglagyárakba, vagyonukból már mind kifosztva, nyolcvan zsidó egy-egy vagonba, étlen és szomjan Mengeléig, a német megszállás napjától nem önként, de szolgálatkészen, a németeket nem megelőzve, hanem csak előzékenyen, félmillió vidéki zsidó: életben maradt tíz százalék.

Dunapart

A tetemetek hosszú rudakkal piszkálták be a fősodorba.

„Ezek a Horthy-tutajok” – mondta – és büszkén hagyta, hogy fényképezzék csizmában, bricsesz-nadrágban, mellén az antant-szíjjal, nyakába vetett fekete géppisztollyal. Pisze, alacsony, szőke kerek fej tányérsapkában.

PILINSZKY JÁNOS:

Harbach 1944

Thurzó Gábornak

Újra és újra őket látom,
a hold süt és egy rúd mered,
s a rúd elé emberek fogva
húznak egy roppant szekeret.

Vonják a nővé éjszakával
növekvő óriás kocsit,
a testükön a por, az éhség
és reszketésük osztózik.

Viszik az utat és a tájat,
a fázó krumplicsökeket,
de mindennek csak súlyát érzik,
a tájaktól a terheket.

Csak szomszédjuk esendő testét,
mely szinte beléjük tapad,
amint eleven rétegekben
egymás nyomában inganak.

A falvak kitérnek előlük
és félre állnak a kapuk,
eléjük jött a messzeség és
megtántorodva visszafut.

Térdig gázolnak botladozva
facipőiknek alacsony,
sötétlen zörrenő zajában,
mint láthatatlan avaron.

De törzsük már a némaságé.
Magasba mártják arcukat,
feszülten mintha szimatolnák
a messze égi vályukat.

Mert fogadásukra már készen,
akár egy megnyíló karám,
kapuit vadul szétaszátva
sarkig kitárult a halál.

DAN DALMAT:

Felirat

Erre, ha jársz testvér, vidd híréll a többi zsidónak,
Megselekedtem, amit tennem adott az a kor.
Összefagyott lábbal meneteltem a Don vonalánál,
Puskatus zápora vert Szerbia völgyei közt.
Megtörtetett testem beleporladt a hűs anyaföldbe,
Elfeledezt nevetem fújta hazámba a szél,
Jóemlékem is elhalt, már csak az őreim élnek,

Ne felejtis, Testvérem! Hallod a sportpályákon, az utcán, a rádióban, a televízióban, a villamoson: megy a vonat Auschwitzba, mocskos zsidók, értekezés a vérvádról az Országházban.
Vajon mi lesz a folytatás?

OLVASÓNAPLÓ

Székely Jeruzsálem

3.

„És bevallom: a huszadik századi folyamatos – gerjesztett – erdélyi lincshangulat ellenére én örülök annak, hogy sok-sok személyre lebontva mégiscsak élt és kitartott az erdélyi tolerancia öröksége az emberek tudatában. Mindennapi viselkedésében” – írja Szávai Géza könyvének 179. oldalán, a Tragédiák és komédiák a világ közepén fejezetben. A Pont kiadónál 2008-ban megjelent műnek, melynek címe megegyezik a róla készített tanulmányosorozatunkéval, ugyanazon év őszén volt a bemutatója a Bálint Házban, nagyszámú és lelkes közönség előtt. Elmondható, hogy a hallgató, jómagam is, csak hetek, hónapok múltán fogta fel azoknak a szakvaknak a jelentőségét, melyeket akkor hallott. Azt, hogy „Erdély legendás földjén – ahol több nemzet él sok évszázada egymás mellett – a 16. század végén a zsidók hitére tért át egy magyar közösség. Véséleg semmi közük nem volt a zsidókhoz. Lelki zsidóknak vallották magukat. A második világháború idején már csak néhány család maradt belőlük. Volt, aki megkeresztelkedett, de volt, aki lágerbe, krematóriumba ment azokkal, akikhez erős kapocs fűzte: a hit”.

A Szombatra való ének gyönyörű sorait hallgatva különös érzés vesz erőt rajtunk. A magyar és a zsidó néplelek találkozása egyfajta „héja-nász az avaron”, egy történet, melyet a székelyföldi szombatosok tettek naggyá. És bár 1638-ban az üldöztetés az inkvizíció gyilkos erejével csapott le az erdélyi szombatosokra, a hűség önként vállalt hitükhez elevenen élt tovább.

„47. A pogány nepeknek ugyanis az isten
Nem ígert oly nagy jót sohais, mint ebben,
Zombattyat őrizzek, szenteltyek meg hiven,
Egy szível az istent tiszteltyek mindenben.
(...)”

49. Azert pogánysagból meg tert isten nepe,
Kik vattok az urnak tizta es szent kepe,
Az izrael közti be plantalt ray lepe,
Lattyuk közinkbenis az isten be lepe.”

Részlet a Szombatra való énekből, „melyben a szombatnapnak a méltósága és szentsége iratik meg. Régi magyar költők tára, 18. század, 5. Szombatos énekek. Sajtó alá rendezte Varjas Béla, Akadémiai kiadó, 1970”.

A 17. században élt Bökényi Filep Jánosnak a Régi Szombatos Énekeskönyvben öt szombati dala van. Bogáthi Fazekas Miklós (1548–1592) unitárius pap, hitoktató, tanár Énekeskönyvében, a Psalteriumban lévő unitárius énekeket a szombatosok átvették. Jól megfigyelhető a szombatosoknak az a törekvése, hogy tanításait énekelhető formában adják elő, hogy ezzel is érthetővé és könnyebben megközelíthetővé, vonzóvá tegyék hitüket a társadalom legegyszerűbb rétege számára. Ebben a tekintetben a szombatosok a chászidizmus előfutárainak tekinthetők.

A szombatos énekek a makacs üldöztetés miatt nem jelenhettek meg nyomtatásban. A kéziratos kódexek közül való a 17. század elejétől származó Jancsó-kódex, a Péchi Simon-énekeskönyv, valamint a Kissolymosi Mátéfi János-énekeskönyv. Sajnos ezeknek hatása a szombatosok elszigeteltsége miatt nem fejtett ki számottevő befolyást a magyar irodalom fejlődésére, „így a szombatos költészet a magyar irodalom történetének holt ága maradt”. (Wikipédia, szabad enciklopédia)

De térjünk vissza a könyvben közölt szombatköszöntő ének szakaszaihoz, melyek közül a fentebb kihagyott 48. különös jelentőséggel bír.

„48. Gazdag ígeretet es nagy örökseget
Mond, hogy ad az isten s maradando kincset,
Szent Esaiasnal, á kit ki jelentet,
Ötvenhat reszében irasanak be tet.”

Az idézet Ézsaiás, azaz Jesája próféta könyvének 56. fejezetére utal, melynek 6. bekezdése a szombatosok ars poeticája, az az alapeszme, melyre az erdélyi zsidóság épült: „Az idegeneket, akik csatlakoznak az úrhoz, és őt szolgálják, akik szeretik az úr nevét, és az ő szolgálói lesznek, mindazokat, akik vigyáznak, hogy meg ne sértsék a szombatot, és ragaszkodnak szövetségemhez,

7. elviszem szent hegyemre, és örömet szerzek nekik abban a házban, ahol hozám imádkoztak. Égőáldozataik és véresáldozataik kedvesek lesznek oltáromon. Mert az én házam neve imádság háza lesz minden nép számára.” (Ézsaiás 56,6-7, Magyarázatos Biblia, 2004)

Mint a Szombati ének szakaszaiban olvashatjuk, a székelyföldi szombatosok szektájuk mítoszát éneklék „a szombat menyasszonyának”, mert Isten előtt mindenki egyforma, az úr bárkit kiválaszthat, aki betartja az Ó-törvényt, hogy saját népévé tegye. A székelyföldi magyar szombatos parasztok, akik megtértek a pogányságból a Szombati ének szerint, akik előtt az Úrnak képe tiszta és szent, beállnak Izrael fiai közé, és meglátják Istent, amint közjük lép az imádság házába.

Szávai a 126. zsoltárt Károli Gáspár fordításában idézi: „Megtelik a szánk nevetéssel, a nyelvünk pedig vigadozással. Mikor hazaviszi az úr Isten Cionnak ilyen hosszú rabságát: nagy örömmünkben úgy tetszik, mintha a rabságot csak ál-munkban láttuk volna.”

Miközben „megtelik a szánk nevetéssel” az író intim, nagyon személyes lelki húrokat penget. „Nem csupán azért állok megrendülten a 16. század végi, 17. század elejei szombatos, zsidó szövegek előtt, mert a régi magyar irodalom gyönyörű alkotásai, hanem azért is, mert tudom, hogy a holokauszt után ma már más az olvasatuk, mint bármikor a második világháborút megelőző évszázadokban.” Mi történt Erdély hegyei és dombjai között? A magyar nép egy töredéke keresztény vallását feladva a Biblia kiválasztott népe közé kérte felvételét. „Nem is kéri, inkább bejelenti (és szent iratokkal indokolja)...” – írja könyvében Szávai. „A hitből a biológiai kötöttségeket kioldó, a (lelki) zsidóvá válás érvrendszerét kidolgozó »kicsiny sereg« (értelmisség) a zsidó vallás gyakorlásának magyar nyelvi feltételrendszerét megteremtő (az egész világon egyedülálló) szellemi teljesítmény, továbbá e hitet évszázadokon át (akár titokban, akár nyíltan) gyakorló közösség – csak (a szintén Európában található!) Erdélyben létezett.”

Szávai kimond még valamit, mérföldkőszzerű súllyal és jelentőséggel.

„A zsidókról nem – vagy nem igazán – tudott Európa.” Aztán néhány oldalal később egy mondat, mely minden bizonnyal az előzőre felel: „...az Erdély felszámolását, románosítását célzó törekvések – Ceausescu faluromboló örületében csúcsosodva – gyakorlatilag Európa jóváhagyásával háborítatlanul folytak tovább.” Így lett víztározóvá a székely szombatosok szent faluja, Bözödújfalú, a székely Jeruzsálem.

Azt írja Szávai: „Az 1944-es esztendőt bátran hasonlíthatom (...) a történelem bármelyik esztendejéhez, amikor tombolt az örület, ömlött a vér, és az emberélet alig számított.” Aztán elmeséli, hogy: „Gyerekkoromban a küsmödi férfiak komor, sutogó, »mit lehetett volna tenni egyebet?!«-szerű visszaemlékezéseit hallgatva egyszerűen megdermedtem.” A 244. oldalon olvashatjuk: „A tiszték is többé-kevésbé megértőek voltak, a székelyföldieknek könnyű volt lemaradni a csapatból. De néhány »nyikhajsz magyarországi« tiszt, a »kitartás« megszállottjai oly mértékben elvakultak voltak, hogy »a fejüket a butaság lehúzza, s vitte őket Németország felé, míg el nem buktak, s bele nem botlottak saját ostoba fejükbe« – mondták a hajdani katonaszökevények.” Két ilyen tisztet az első adandó alkalommal lelőtek a székelyföldi bakák – aztán elindultak a szélrőzsa minden irányába falujuk felé. Egyike Szávai súlyos történeteinek, aztán még csavarint rajta egyet amúgy székelyesen: „Én erről a két tisztról hallottam gyerekkoromban, akiknek hozzátartozói odahaza, valamelyik magyarországi helységben bizonyára nem is sejtették, miféle hősi halált halt szeretett fiúk vagy testvérük az erdélyi harcokban...”

(folytatjuk)

Lebovits Imre
volt deportált

Magén István

Élet Menete 10

A tizedik Élet Menete emlékséta gyülekező és kiindulási helyszíne ez évben a Szabadság híd pesti feljárója volt, a ferencvárosi Duna-part egy szakasza, mely tavaly óta viseli a 2006-ban boldoggá avatott Salkaházi Sára zsidómentő, majd az üldözöttek sorsában osztozó, mártírhálalt halt nővér nevét. A program kezdetéig a Sabbathsong együttes zenélt-énekelt.

Indulás előtt

Az esemény nyitó szakaszában *Ban-di László*, az Élet Menete Alapítvány kuratóriumi tagja és *Vadász Éva*, az önkéntesek szervezője köszöntötték a megjelenteket, valamint tájékoztattak egyebek mellett az útvonalról is.

Az első szónok *Bácskai János*, a IX. kerület fideszes polgármestere volt. Beszédében méltatta a rakpart névadójának, Salkaházi Sárának emberségét, mint mondta: 1944-ben nem messze e helytől, ahol most állunk, a ferencvárosi Bokréta utcában, a Katolikus Nővédő Otthonban a nővér személyesen, hitére és lelkiismeretére hallgatva, közel száz üldözött életét mentette meg. 1944. december 27-én a zsidók után kutató nyilasok öt embert hurcoltak el az otthonból. Sára nővér nem menekült el, nem fordított hátat, így őt is magukkal vitték. Soha többé nem került elő.

Majd emlékezett és emlékeztetett: akkor járunk jó úton, ha az emlékezni tudás az élni tudás bölcsességévé vezet. Ahhoz, hogy végre ne túlélni, hanem élni tanítsuk meg gyermekeinket. Itt és most, közösen, összetartozva és egymásba kapaszkodva.

Kiss Péter szocialista parlamenti képviselő szerint olyan időkét élünk, hogy ez az esemény nem lehet most pusztán kegyeleti jellegű, mert a náci Magyarország tradícióját és gonosz szellemiségét megidéző Jobbik-képviselők immár az Ország Házában jelenítik meg azt a nemzetpusztító, átkozott örökséget, mely ellen közel hatszáz ezer magyar zsidó, több ezer roma és más közösségekhez tartozó ártatlan áldozat vére kiált. Majd így folytatta: Ha visszagondolunk a vérszakrakra, nem vigasztalhatjuk magunkat azokkal a honfitársainkkal, akik méltán kerültek a Világ Igazai közé. Ők bátrak voltak, de a többség hallgatott.

Kiemelte: Büszkék lehetünk mások mellett Apor Vilmos és Márton Áron püspökökre, az életét feláldozó Kálló esperesre és Salkaházi Sára nővérré, a gyermekmentő Szelehő Gábor evangélikus lelkészre, de ők a maguk közegeben is kevesen voltak.

Kiss Péter kitért arra is, hogy bár évről évre egyre több lesz a hivatalos megemlékezés, most sokan úgy érezték, hogy ez már nem elég, figyelmeztetésünknek is hangosabbnak és hangosabbnak kell lennie. A néma Magyarország egyszer már elveszett, most a figyelmeztetésünknek el kell nyomnia a tavaszi utca zaját! Túl kell harsogni a gárdisták lábdobogását, az árpásávós motorosok dűbörgését, a terepjárók hangját és a vadászfegyverek dörrenését. Hozzáette: Hangos tiltakozásunkat meg kell hallani minden iskolában, az elegáns villákban és a falusi házakban, minden templomban és a Parlament falai között.

Végül a szónok elmondta: Tudják meg honfitársaink, hogy nemcsak a zsidó és roma áldozatokért, nem az üldözött kisebbségért, nem a gyűlölet elleni tiltakozásért, hanem Magyarország, a magyar nemzet becsületének és tisztességének megmentéséért vagyunk itt. Nem gondoltam volna, hogy erre még valaha szükségünk lesz, hogy ez az ország Európában ne lehessen újra az esztelen és gyilkos gyűlölet országa. Hogy ismét szükség lesz bátor hazafiakra, akik Ti vagytok. Jó, hogy itt egymás mellett állunk, beszélünk fideszes és MSZP-s politikusok. Mert itt mindannyian Magyarország jobbik arcát látjuk, azt, amely szerint a rasszista, náci politikától nem elég elhatárolódní, képviselőit nem elég elszigetelni.

Őket politikájukkal együtt háttérbe kell szorítani, őket le kell győzni. Ismét bátor hazafiakra van szükség!

A beszédek elhangzása után *Verő Tamás*, a Frankel Leó úti zsinagóga rabbija megfújta a sófárt, majd az önkéntesek irányítása mellett elindult a menet, melynek résztvevői útközben a budai oldalon kicsit belehallgathattak a *Jazzrael* együttes produkciójába, majd továbbmentek az Erzsébet híd irányába a felső – Raoul Wallenberg – rakpart mellé, a nagyszínpadig.

(MTI fotó: Kallos Bea)

Útközben

Ennyien még nem voltunk! Ilyen sokan! Majdnem békésen le is zajlott... kivéve pár „apróbb” próbálkozását a „másként gondolkodóknak”. Például szerencsére sikerült elszigetelni és elirányítani fiatal felnőtteknek azt a kis csoportját, akik a séta közepe táján polgári öltözködéskből kibújva láttatni engedték náci egyenruhájukat és egy kézzel festett molinót...

Már az esemény előtt eltávolították a rend őrei zavaró feliratokat...

A célnál

A szervezők koncepciója szerinti séta a Világ Igazairól elnevezett két helyszín között célhoz ért. Óriási kivétel, sajtótábor fogadta az érkezőket, a színpadon magyar, izraeli, svéd, ausztrál és uniós zászlók lobogtak. Amíg „be nem állt” a rakpart, a *Quimby* és a *Budapest Klezmer Band* zenélt, majd az esemény konferansziéja, *Németh Kristóf* köszöntötte a megjelenteket az Élet Menete tizedik, kerek évfordulóján.

A teljesség igényétől mentesen elsősorban a holokausztürelőket, zsidókat, romákat, melegeket és mindenkit, akit bármilyen eszme miatt valaha üldöztek, Svédország és Ausztrália parlamenti elnökeit, a Magyar Országgyűlésnek a köztársasági elnök feladatait ellátó elnökét és az alelnököt, a korelnököt. Politikusokat: parlamenti pártok képviselőit, volt miniszterelnököket, államtitkárokat, frakcióvezetőket, polgármestereket, a diplomáciai testületek tisztségviselőit – mint Izrael Állam magyarországi nagykövétét –, társügyvezetőket, felekezetek prominenseit, a *Mazsihisz* elnökét, a *BZSH-Mazsihisz* ügyvezető igazgatóját, valamint az Élet Menete Alapítvány önkénteseit és minden megjelent vendéget.

A varsói gettófelkelés évfordulójára emlékeztetve, a technika segítségével megrázó képsorok idézték fel a tragédiát, majd *Kulka János* Kossuth-díjas színművész énekelt el *Leonard Cohen* csodaszép dalát, a *Halleluját*.

A nagyszínpad első szónoka az Élet Menete Alapítvány elnöke, *Gordon Gábor* volt, aki évtizede szervezi az egész év során, hogy az emléknapon, programokon az alapító okiratban meghatározottan, méltósággal emlékezhessen minden jóérzésű ember a holokauszt áldozataira. Ezt mondta többek között: Én nem írtam a mai alkalomra külön beszédet. Lehet, hogy ez most nagyon furcsának tűnik, hiszen különleges évfordulókat, jubileumokat tartunk. Százéves lenne az Igaz

Ember, Raoul Wallenberg, 69 éve történt a varsói gettófelkelés, 25 éves a nemzetközi szervezetünk és 10 éves Magyarországon az Élet Menete mozgalom – de én mégsem írtam külön beszédet. És azért nem, mert *Fischer Ivánnak*, a világhírű magyar karmesternek 2011. november 9-én a Duna-sírató megemlékezésén elhangzott beszédéből szeretnék csak idézni, hozzájárulásával, néhány saját gondolatommal. Ennél jobban, pontosabban én nem tudnám megfogalmazni azt, ami

a segítséget, támogatást az alapítvány alapítójának, *Kézdy György* és *Székhelyi József* színművészeknek, kuratóriumi társainak, a fővédnököknek: *Ilan Mor* nagykövete és *Zoltai Gusztáv* ügyvezető igazgatónak, a rengeteg önkéntesnek.

Ezután *Webber musicaljéből* József dalát énekelte a Madách Színház művésze, *Serbán Attila*, majd Raoul Wallenbergéről, rá emlékezve és emlékeztetve, vetítettek le egy filmösszeállítást.

A következő szónok a svéd parlament elnöke, *Per Westerberg* volt. Egyebek mellett elmondta: Nagy megtiszteltetés, hogy ma itt lehetek, és még nagyobb megtiszteltetés Svédország számára, hogy arról ismerik, hogy olyan személyt nevelt fel, mint a diplomata Raoul Wallenberg. Majd emlékeztetett: 1944 tavaszán az Egyesült Államok felismerte, hogy tenni kell valamit az európai zsidók megmentéséért, és létrehozta a Háborús Menekültek Bizottságát. A Háborús Menekültek Bizottsága ezután keresni kezdett egy személyt, aki valamely független ország képviselőjeként vezetni tudná budapesti tevékenységüket. Mivel Raoul Wallenberg Budapesten dolgozott, őt ajánlották a posztra a magyarországi svéd követség vezetőjeként.

A svéd törvényhozás elnöke kiemelte: Raoul Wallenberg példakép. Nemcsak egy nemzeti hős, hanem világszerte elismert emberbarát, aki rendelkezett elegendő erkölcsi tartással és bátorsággal ahhoz, hogy cselekedjen. Tettei nemcsak a megmentettek és leszármazottai számára jelentettek sokat, hanem Svédország külföldi megítélésének is. Raoul Wallenberg utat mutat mindazok számára, akik a békés jövőért küzdenek. Mindazok számára, akiknek bátorságuk van vitába szállni a tekintélyuralmi rendszerekkel, saját életük kockáztatása ellenére. Mert szükségünk van jó példaképekre. Példaképekre, akik pusztán létükkel az intolerancia és a gonosz ellen vannak. Példaképekre, akik reményt és bátorságot adnak nekünk. Példaképekre, akik egy jobb jövő hírnökei. Winston Churchill után Raoul Wallenberg volt a második személy, aki az Amerikai Egyesült Államok tiszteletbeli polgára lett. Ezt a megtiszteltetést csak néhányan osztják meg vele ma, akik közül az egyik Teréz anya. Raoul Wallenberg Kanadának és Izraelnek is tiszteletbeli polgára, és ez sokat elárul munkája nemzetközi jelentőségéről.

A beszéd elhangzása után *Reuven Rivlin* Knesszet-elnök videóüzenetét

hallgathatták meg a jelenlévők, majd következett *Horváth János*, a Parlament korelnöke. Először szólt az összetartozás érzéséről, arról, hogy a témával, a holokausztal számos anket foglalkozott. Elmondta, mennyire megrendül, ha túlélőkkel találkozhat, beszélgethet. Kell – tette hozzá –, hogy ez a generáció is tudjon arról, hogy a magyar nép mennyiben börtönt rá vagy mennyiben ellenezte a történeteket. Nem a magyar nép kívánságára jöttek létre a borzalmak – jelentette ki a szónok. Hangsúlyozta a zsidómentők hősiességét, javasolta, hogy alakuljanak kis csoportok a még fel nem kutatott igaz emberekért. Így igényne válhatna ez a mentalitás, eljutnának a hiányzó információk az érintettekhez, kevesebb lenne a gyanakvás – jegyezte meg.

Kifejtette: ami akkor történt, azt jó újból és újból átgondolni. Bízunk

egymásban, s ha megtudjuk a valóságot, még inkább képesek leszünk egy nemzet, egy társadalom lenni: zsidók és nem zsidók, minden szomszéd jól érzi majd magát a másikkal. Ha az egész képet kívánjuk látni, nézzünk a tükörbe... Majd elhangzott ismét egy olyan kijelentés, amelynek hallatán a több tízezer ember egyöntetű nemtetszését fejezte ki. Idézem szó szerint: „Ha valaki még nem ismeri, **Eichmann ki lett utasítva Magyarországról, Tom Lantos barátom írta le és mondta el az Amerikai Kongresszusban.**”

Végül az előadó a zsolthár szavaival fejezte be mondandóját.

Ezt követően *Németh Kristóf* felolvasta *Jeremy Irons* Oscar-díjas amerikai színész üzenetét, majd *Erdő Péter* bíboros-érsek együtt ment fel a színpadra *Schweitzer József* nyugalmazott országos főrabbi. Erdő Péter nagy tetszést kiváltó beszéde így hangzott:

A kereszténység nem fér össze az antiszemizmussal!

Nem fér össze a gyűlöletkeltéssel és az indulatok szításával semmilyen vallási közösség, semmilyen népcsoport ellen. Mesterünk, a Názáreti Jézus főparancsként tanította azt, ami ott áll már a héber Biblia lapjain is: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat! Ez pedig minket, keresztényeket minden ember szeretetére kötelez. Ez a menet ma a Salkaházi Sára rakpartról indult el. Arról a helyről, ahol a katolikus szerzetesnő, Boldog Salkaházi Sárát azokkal a zsidó asszonyokkal és gyerekekkel együtt lőtték a Dunába, akiket a rendházban rejtgetett. Példája ma is kötelez minket.

Az antiszemitizmus nem fér össze az emberséggel!

A Biblia szerint minden ember Isten teremtménye. Mindnyájan egymás testvérei vagyunk.

Van remény, ha mindnyájan összefogunk és akarjuk!

A gyűlölködés, az antiszemita, a rasszista beszéd és cselekvés mindig mérgező. Mindegy, hogy ki teszi vagy mondja ezt, és mindegy, hogy miért, milyen okból vagy milyen célból, mindig elfogadhatatlan. Ha ebben egyetértünk, ha ezt elismerjük – és nemcsak elméletben, hanem a gyakorlatban is –, akkor van esélyünk. Akkor megtaláljuk azokat a közös erkölcsi alapokat, amelyekre életünket, országunkat és jövőnket építhetjük.

Szavait az országos főrabbi gondolatai követték. Előljáróban a neológ zsidóság legidősebb vallási vezetőjeként megköszönte Erdő Péter szép szavait, majd elmondta: **Emlékezni kell a halálmenetekre, Élet Menete jelívével emlékezni kell mindarra, ami velünk történt. Mi megmaradtunk a halálmenetekből, hogy emlékezzünk azokra, akik áldozatul estek a retteneteknek. Ezután kiemelte: Salkaházi Sára halála a tanúsága annak, hogy a gyűlölet nem válogatott. Isten arra tanít minket, hogy minden gyűlölködést vessünk ki a nemzet életéből. Lehetnek viták, de nem lehetnek el-lenségeskedések, mert azok csak romboláshoz vezetnek.**

Majd több idézet közül egy: „Nem halok meg én, élek én, hogy hirdessem Isten dicsőségét, Isten igazságát...”

Ezután szívet szorongatóan felhangzott a Kádis ima, a hatszáz ezer magyar áldozat emlékére levegőbe reppent száz lófehér léggömb, valamint négy, lófogóval kiegészített óriás méretű ballon, melyeket *Forgács János* túlélő és *Vadász Éva* (uniós zászlóval), *Per Westerberg* (Svédország zászlajával), *Ilan Mor* (Izrael zászlójával), végül *Horváth János* (magyar trikolorral) bocsátott a magasba. * * *

Hát lezajlott... Illesse a köszönet száva a rendőroket is, mint ahogyan a szervezőket, az önkénteseket és a jel-tolmácsokat, akik végigdolgozták mindkét helyszínen a rendezvényt.

gáljuli

Szita Szabolcs: senki sem élhet félelemben Magyarországon

Képünkön a Holokauszt Emlékközpont épülete előtti megemlékezésen: Sommer Katalin holokauszt túlélő, Antall Józsefné, a néhai miniszterelnök özvegye, mögötte Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke, Medgyessy Péter volt miniszterelnök, Polt Péter legfőbb ügyész, Ilan Mor, Izrael budapesti nagykövete, Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke és Boross Péter volt miniszterelnök.

A holokauszt-émléknap üzenete, hogy Magyarországon senki sem élhet félelemben; minden, a nemzethez lojális közösséget meg kell becsülni, és a többségnek mindenkor következetesen meg kell őket védeni – mondta Szita Szabolcs, a Holokauszt Emlékközpont ügyvezető igazgatója a holokauszt áldozatainak magyarországi emléknapiján tartott budapesti rendezvényen.

A kormány és a Páva utcai Holokauszt Emlékközpont megemlékezésén tartott beszédében a történész professzor arra szólított fel, hogy „legyen erőnk, legyen erkölcsi tartásunk, hogy a demokrácia szelleme és gyakorlata, a nemzeti méltóság kisugárzása, tisztelete (...) legyen az elítélőket, visszaszorítsa a fajmítoszt, kigyomlálja a gyűlöletet”.

Kiemelte: „elutasítjuk a sanda relativizálásnak, a holokauszt tagadásának minden válfaját. Határozottan és következetesen elítéljük a gyűlöletkeltést, a rasszizmust és az idegenellenességet, bármilyen fórumon történjen is”.

Úgy fogalmazott: fáj az emlékezés, de míg élünk, emlékeznünk kell. A legteljesebb együttérzéssel gondoljunk az áldozatokra, hogy haláluk örök mementő maradjon a mai és az utánunk jövő nemzedékeknek is – tette hozzá.

Szita Szabolcs rámutatott: az emléknapi országosan a kegyelet, a fájdalom és az emberi méltóság védelmének a napja. Götz Aly német történész azt idézte, hogy az antiszemitizmus mindig a gyengeség, a kisebbségi érzés egyik jele, a zsidóellenesség tehát nem más, mint az emberi gondolkodás egyik zsákutcája.

Emlékeztetett arra, a zsidóságot kirekesztették abból a társadalomból, amelynek hasznos, alkotó és hazafias része volt, a kirekesztők pedig megkaparinthatták állásukat, vagyonukat. A német megszállás után feláldozták a magyar zsidóságot a háború oltárán a hitleri szövetségnek; tragédia, egyfajta nemzeti öngyilkosság volt ez – jegyezte meg.

Szólott arról, hogy intézményüket egy évtizede alapította az első Orbán-kormány. Az emlékközpont udvari terében az üvegtorony oldalain településevek sorjázna: 1441 város és falu, amelyekben csaknem

hét évtizede nincsen már zsidó közösség, mert „magyar földön is megtaposták a történelmi együttélés százados kultúráját, értékeit, eredményeit”, és hatóságai erőszakkal törtek a zsidóság jogaira, tulajdonára, végül pedig az életére – sorolta.

Az ügyvezető igazgató utalt arra: a józsefvárosi pályaudvar főépülete alkalmas lenne a Wallenberg Emlékhely és egy európai oktatási központ megalapítására. Meglátása szerint az 1944. évi deportálás és embermentés eredeti helyszínén „nemzetközi összefogással új központ létrehozása kívánatos, amely az élő emlékezet európai rangú, méltó tere lehet”.

Sommer Katalin holokauszt túlélő úgy fogalmazott: „ami velünk megtörtént, felejtethetetlen és kitörölhetetlen. Míg élünk, emlékeznünk kell, figyelmeztetni, emlékeztetni fogunk”. Édesapjáról elmondta, hogy 1940-ben munkaszolgálatra hívták be, végül „a nyilas érában örökre elhurcolták. Távoli német lágérbába deportálták, Flossenbürgből nem jött haza”. Mint hozzáfűzte, ő akkor négyéves volt.

Elmondta, hogy a nyilas hatalomátvétel után a házukból mindenkit kihajtottak a Duna-partra, ahol sorba állították őket. Ekkor érkezett meg a helyszínre Raoul Wallenberg svéd diplomata, aki megmentette az életét, de előtte számos embert belelőtték a Dunába.

Szita Szabolcs a megemlékezés végén átadta a Holokauszt Közalapítvány által 2008 óta adományozott, emléklappal és ezüstkavicsot ábrázoló kitüntetéssel járó Wiesenthal-díjat, amelyet az idén Kutas László szobrászművész kapott. Laudációjában rámutatott: a kitüntetett 1974-ben a firenzei nemzetközi éremplázaton első helyezést ért el, majd a Magyar Nemzeti Bank 25 emlékérem-pályázatából 13-at megnyert.

Megemlítette, hogy Kutas László több mint 130 kispasztikát készített. Hetvennél több munkáját helyezték el köztereken itthon és külföldön. Sopronban 41 munkája található, ezek egyike a holokauszt-émlékmű. A szoborkompozíció kimagasló és megrázó tiszteletadás az ártatlanul megölt zsidó emberek áldozata előtt – fűzte hozzá.

Kutas László részt vállalt a Balfon és környékén megölt nyolcezernyi

munkaszolgálatos emlékművének elkészítésében is, és elvállalta, hogy segíti Dan Reisinger Izrael-díjas művész erőltetett menetet szimbolizáló alkotásának mielőbbi budapesti megvalósítását – mondta Szita Szabolcs.

A megemlékezés végén elsőként Sommer Katalin gyűjtötte meg a megemlékezés lángját, majd a résztvevők a Holokauszt Emlékközpont udvarán lévő Áldozatok falánál helyezték el mécseseket.

A rendezvényen jelen volt – mások mellett – Boross Péter és Medgyessy Péter volt miniszterelnök, Polt Péter legfőbb ügyész, Kovács Zoltán kormányzati kommunikációért felelős államtitkár, Györi Enikő európai uniós ügyekért felelős államtitkár, Latorcai Csaba nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, Becsey Zoltán miniszterelnöki megbízott, Csomós Miklós főpolgármester-helyettes, Feldmájer Péter, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója, Böröcz István, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap vezérigazgatója, Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke, illetve Ilan Mor, Izrael Állam és Karin Olofsdotter, a Svéd Királyság nagykövete.

Az Országgyűlés 2000. évi döntése szerint 2001-től minden évben április 16-án tartják a holokauszt áldozatainak magyarországi emléknapiját. A magyarországi zsidóság gettóba zárása 1944. április 16-án kezdődött meg Kárpátalján, az akkori Magyarország területén. Ezt követte ausztriai, németországi és lengyelországi haláltáborokba hurcolásuk. Néhány hónap alatt több száz ezer vidéki magyarországi zsidó embert gyilkoltak meg a koncentrációs táborokban.

(MTI)

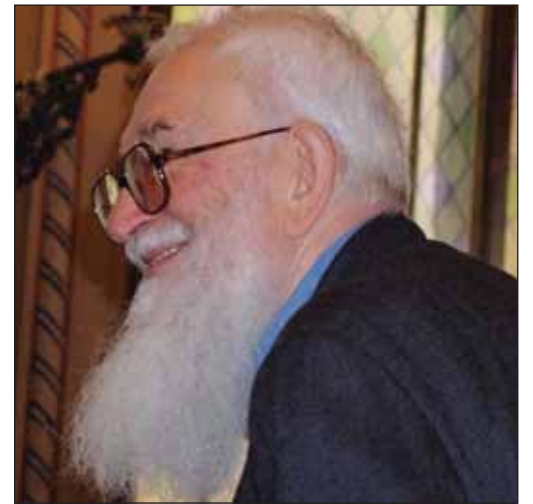
FELHÍVÁS

Felhívjuk minden érdeklődő figyelmét, hogy 2012. május 1-jétől a Dohány utcai körzet reggeli és esti istentiszteleit nem a Talmud-Tórában, hanem a Dohány utcai zsinagógában tartjuk. Az időpontok: sáchrít 7.30 órakor (vasárnap és munkaszüneti napokon 8 órakor), mincha-márv 18 órakor. Sáros szünet a Talmud-Tórában, 18 órakor lesz.

A zsidóság történelme: különbség a sokféleségben

Komoróczy Géza új könyvének ünnepélyes bemutatója a Goldmark Teremben

Megrendítően sokan voltunk – fogalmazott valaki az esemény után. Valóban szokatlanul nagy tömeg tolong a könyvbemutatón. Komoróczy Géza megejtő kedvességgel köszöni meg barátainak, kollégáinak, tanítványainak, ismerőseinek és minden érdeklődőnek, hogy eljöttek. De nyilvánvaló, hogy a több száz ember jelenléte a Síp utcában nem csupán a kétkötetes, hatalmas munkának szól, amelynek címe A zsidók története Magyarországon.

Komoróczy Géza

A jeles tudós, Komoróczy Géza nagyszabású könyvének, A zsidók története Magyarországon című műnek a bemutatója egyben apropó. Kimondva-kimondatlanul békés tüntetés is a mai Magyarországon szárnyra kapott riasztó eszmék ellen. A tömegben olyan ismert arcok bukkannak fel, mint Esterházy Péter íróé, Lengyel László politológusé, György Péter, Szilágyi Ákos esztétiké, Bárándy György ügyvédé és másoké a magyar értelmiség eljöttéből. A zsidó méltóságok között foglal helyet Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Feldmájer Péter Mazsihisz-elnök.

Nagy munka volt már a két vastkos kötet elolvasása is – mondja Kende Péter politológus Szigeti Lászlónak, a Kalligram Könyvkiadó igazgatójának köszöntője után. Kende a művet korszakos jelentőségűnek ítéli az egyetemes és a magyar történetírás számára, ugyanakkor a kiemelkedő ókortörténész, az európai híru judaista pályája csúcspontjának is tartja. Ismerteti a téma feldolgozásának módszerét, miszerint a magyarországi zsidók története a zsidó nép történetének fejezete, egyszersmind Magyarország történelmének szerves része.

A mű lineáris szerkezete történelmi tömbökre oszlik. Első a középkor, amely a török háborúk végéig tart. Majd a kora újkor következik, a tömeges betelepítés ideje, amikor a zsidóság hazai helyzete és jogállása államüggyé vált. A 18. század elejétől a 19. század közepéig kialakul a magyar zsidó identitás. A harmadik nagy korszak 1849–1918-ig tart – ez az emancipáció kora. Kibontakozik a zsidóságon belüli differenciálódás. A hagyományvédők és az újítók (ortodoxok és neológok) harca a zsidóság egységének kérdéseit feszegeti, amelynek tétje a nemzetbe illeszkedés, a kulturális igazodás a modern világhoz. A két világháború közötti állapotokat a legragikusabb idők, a zsidóellenes törvények és a vérszörnyűségek követik – bár a megrázó mozzanatok, az üldöztetést, a gyilkosságokat a könyv a magyarországi zsidóság történetében a kezdetektől bemutatja. Az utolsó tárgyalat időszak a soá utáni évektől a jelenig tart.

Visszatérő elem az örök kérdés: ki a zsidó? A hazai zsidóság ugyanis nem egyszerűen magyar zsidóság, hiszen nem minden csoportja asszimilálódott a magyar kultúrához. Ugyanakkor voltak idők, amikor a honi zsidók magyarnak vallották magukat, úgy, ahogyan a francia forradalom teremtette meg a nemzethez tartozás jelentését: egyenjogú és -rangú állampolgárként. Komoróczy erénye a tudós történetészhez méltó leíró jelleg, ami korántsem azonos a hűvös távolságtartással – így Kende. Látszólag nyitva hagyja a kérdést, hogy a magyarországi zsidóság miképpen határozható meg. A zsidó néphez tartozik? A magyarság része? Vagy mindkettőnél komplexebb módon az európai kultúra letéteményese? A mű érzékelteti: a zsidó identitásnak mindig sok változata létezett.

A könyv a magyar történelem új olvasatát is kínálja. A szokotól eltérően tárgyalja a török háborúkat, és a kurucok szerepét szintén eddig homályban lévő árnyalattal egészíti ki: az olvasó mint zsidóellenes rablóbandákat ugyancsak megismerheti őket. Kolonizációról kiderül, hogy gyűlöletében el akarta pusztítani a zsidókat, miközben Alexander Bach belügyminiszterrel meg tudhatjuk: liberális ember lévén egyáltalán nem volt zsidóellenes. Ő csak a kormány által ellenőrizhető, szakszerű közigazgatás alapjainak letételén munkálkodott.

A mű példamutató módon erősíti meg: nemzeti történelem önmagában nem létezik, mert annak tényei csak egyetemes összefüggésben értelmezhetők. Komoróczy a zsidók és nem zsidók közti viszony bemutatását mint az újabb kori magyar történelem egyik kulcsát adja az olvasó kezébe. Kende saját személyes benyomásairól beszél: a könyv olvasásakor úgy érezte, mintha a szerző egyenesen hozzá fordulna, amikor megszólítja a nem vallásos, univerzalista beállítottságú zsidókat.

Ha az értelmiség érintett része nyíltan vállalná hagyományokon alapuló zsidó identitását, ami Kende szerint sokkal általánosabb, mint a vallásosság, ak-

(folytatás a 6. oldalon)

A könyv zárszava: különbség a sokféleségben

Az emberiségnek, s ez közös vonása minden természeti létezőnek, a nagy tartaléka a sokféleség. (...) Az egyöntetű emberiség csoportjai mindig különbözni fognak egymástól. A zsidóság: nép, mint minden nép, bizonyos antropológiai, szociológiai, kulturális, nyelvi sajátosságokkal, ezek – folyamatos változásban – megmaradtak és megmaradnak a diaszpórában is, megkülönböztetik/elvesztik más népektől, összekötik máshol élő zsidókkal, nincs ebben semmi különös, sem rejteni vagy restelni való. A népi identitás lehetséges elemei többé-kevésbé ugyanazok az egész emberiségben, de igen különböző a keveredési arányuk, kapcsolódási struktúrájuk: (...) ezért vannak különböző népek, ezért tudnak a kizsákolódni környezetükhöz, ezért nem olvad fel új közegében minden diaszpóra; nem olvad fel a zsidó sem: ez a különbség a történelme. (Komoróczy Géza: A zsidók története Magyarországon I-II. Pozsony, 2012, Kalligram Könyvkiadó. A képeket válogatta: Toronyi Zsuzsa. II. kötet, 1108. o.)

A svájci embermentőre emlékeztek

Április 12-én a brit és a svájci diplomáciai testületek tagjai, valamint az egykori megmentettek hozzátartozói avatták fel Carl Lutz svájci diplomata emléktábláját a Táncsics Mihály utca 1. számú ház falán.

Az ünnepségen *Tamási Judit*, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnöke köszöntötte a megjelenteket. Az elnök asszony elmondta, hogy a magyarországi műemlékek ügyét irányító KÖH mai székháza 1922-től az angol nagykövetségnek adott otthont. – Örömmel álltunk a Carl Lutz Alapítvány kezdeményezésére, hogy tábla jelölje az 1942 és 1945 között a brit követségi épületben lakó, a második világháború vésterhes végső hónapjaiban a zsidó üldözöttek ezreit védelmező Carl Lutz svájci alkonzul emlékét.

Jonathan Knott, az Egyesült Királyság magyarországi nagykövete Carl Lutz bátorságára hívta fel a figyelmet, amellyel több tízezer zsidót mentett meg a koncentrációs táborból. – A svájci diplomata abban az időben csoportos útlevelel segítette hazám fővárosán keresztül a brit mandátumú Palesztinába való kivándorlást. Helyénvaló, hogy minden alkalmat megragadjunk, hogy megemlékezzünk Lutzról – hangsúlyozta az angol nagykövete.

A család nevében *Agnes Hirschi*, Carl Lutz nevelt lánya szölte a megjelentekhez. Szemtanúként emlékezett az egykor elegánsan berendezett, ötvenszobás épületre, hiszen hatéves kislányként maga is e ház pincéjében élte át a gyújtóbombák becsapódását és az ostromot. A diplomata és felesége mintegy negyven emberrel: követségi dolgozókkal és kibombázott vári menekültekkel várta a harcok végét. Gertrud és Carl Lutz 1945 áprilisában kalandos úton, Isztambulon és Lisszabonon keresztül jutott vissza Svájcba, ahol a megértés teljes hiányával találkoztak – zárta beszédét *Agnes Hirschi*.

– Minden épület üzenet. Üzenet a múlttól a jövőnek. Különösen itt, a budai Várban igaz ez, ahol nemzeti történelmünk sajátosan sűrített formában van jelen – kezdte beszédét *Nagy Gábor Tamás* I. kerületi polgármester, majd azokat a dátumokat és eseményeket idézte fel, amelyek a második világháború idején további történelmi fordulatot jelentettek Magyarországon és magyar zsidóság sorsában. A Táncsics utcai épületre kerülő emléktábla kapcsán elsőként 1944. március 4-ét említette, amikor Goebbels feljegyezte naplójába, hogy a Führer szerint „Addig [...], amíg a zsidók Budapesten vannak, nincs mit kezdenünk a várossal, az országgal sem...”

Az utolsó felelevenített időpont 1944. július 29. Ezen a napon állították ki az első kollektív útlevelet, amely zsidók ezreinek a remény újjászülését jelentette.

„Mivel egyéni útleveleket nem adhattam ki, kormányom megkérdezése nélkül a svájci képviselőt igazolásért állítottam ki a certifikáttal (palesztinai beutazási engedéllyel) rendelkezőknek” – idézte Carl Lutz visszaemlékezését a polgármester. „Mivel ezek az emberek egy svájci kollektív útlevelel kerültek, azt lehetett feltételezni, hogy az ott szereplő személyek svájciak. [...] Kérésre a magyar kormány 170 ilyen igazolványt állított ki.”

Minden kollektív útlevelemben mintegy 1000 személy neve került. Carl Lutz tevékenységének köszönhetően összesen 72 budapesti házra terjesztették ki a diplomáciai védeltséget, és ennek eredményeként 62 ezer budapesti zsidó menekült meg a deportálástól és a gázkamráktól.

Carl Lutz emléktáblájának felavatásával fejezték mindenki előtt, akik szembe mertek és mernek szegülni a kor nagy áramlataival, akik nem álltak és állnak be a sorba, akik hősiesen kiigazították és kiigazítják a

Carl Lutz

történelmet. Akik az életük kockázatával is képesek voltak – mert volt hozzá bátorságuk – választani jó és rossz között, akik ezzel példát adnak a jövőnek.

Az e táblával megjelölt épület máttól még egyértelműbben üzen. Üzen a múlttól a jövőnek, hogy soha többet ne fordulhasson elő az, ami 1944–45-ben megtörtént, amikor ártatlan emberek tíz- és százai pusztultak el egy embertelen ideológia és egy értelmetlen háború következtében – zárta szavait *Nagy Gábor Tamás*.

Műemlékké nyilvánították az Üvegházat

A budapesti Vadász utca 29. számú ház jelen állapotában alig emlékezett arra a különleges formavilágú épületre, amelyik az 1930-as évek közepétől ifjabb Weiss Gyula táblaüveg-kereskedése volt. A ház 1944 nyaráról vált igazán ismertté, amikor falai között megnyílt a svájci követség Idegenérdek-képviselői Kivándorlási Osztálya. A Palesztinába való kivándorlásra jelentkezők adatait csoportos útlevelelben rögzítették, amelynek nyomán – a nyilas terror idején – a névsorban szereplők védlevelet kaptak. Az Üvegház – ahol annak idején a padlásról a pincéig több százán letek menekültek – ma társasházként működik. Földszintjén Carl Lutz és a cionista embermentők emlékszobája található.

Az épületet 2011 augusztusában nyilvánították műemlékké, az ezt dokumentáló tábla avatására idén április 12-én, ünnepélyes körülmények között sor.

A megjelent érdeklődőket, egykori megmentetteket és hozzátartozóikat, valamint *Agnes Hirschi* a Carl Lutz Alapítvány nevében *Vámos György* üdvözölte, majd *Tamási Judit*, a KÖH elnöke szölte az ünnepség résztvevőikhez. A szakember külön köszöntötte azokat, akiket érzelmi szálak fűznek a legendás helyhez. – Az Üvegházzal két hívó szó: a teljesítmény és a történelem juthat eszünkbe – kezdte beszédét az elnök asszony. Az épület alapjait *Pollack Mihály*, az egyik legnagyobb magyar építész tervezte; munkája alkalmas volt arra, hogy száz évvel később *Kozma Lajos* egy másik épületet emeljen a korábbi helyén. Ez a ház 1944-ben otthont adott és védelmezett.

Az épület történetéről *Győr Attila* művészettörténész, a KÖH Védési Osztályának vezetője mesélt a megjelenteknek. Elárulta, hogy a ház ma is számos rejtett értékkel rendelkezik. Eredeti tulajdonosa, *Pollack Mihály* raktáreépületként használta; pincéjében változatlan állapotban megmaradtak a kőkeretes ajtók.

Kostyál Gábor, a ház egyik mai tulajdonosa úgy fogalmazott: számukra az Üvegház az embermentés és az alkotás szimbóluma. Az épületet hajdan a környék ékszerdobozának nevezték, ezért 2007-ben az általa képviselt társaságok, valamint Belváros-Lipótvá-

ros Önkormányzata, a KÖH és a Carl Lutz Alapítvány összefogtak, hogy megkezdjék a helyreállítását. Az elkészült tervek alapján a közeljövőben rekonstruálják az eredeti homlokzatot és a lépcsőházat.

Az ünnepséget követően *Tamási Judit* és *Vámos György* felavatta a *Vertel Beatrix* iparművész által készített emléktáblát, amelynek felirata – az eredeti homlokzathoz igazodva – a *Kozma Lajos* által használt betűtípusból készült.

Carl Lutz fényképei 1942–1949

Carl Lutz szenvedélyes amatőr fotós volt. Családja a harmincas években Palesztinában készített felvételei közül többet a jeruzsálemi *Jad Vásem* intézetnek adományozott. A budapesti képek többségét *Gertrud Lutz-Fankhauser* a zürichi *ETH Archiv für Zeitgeschichte* gyűjteményében helyezte el. A Carl Lutz Alapítvány és a Budapesti Történelmi Múzeum a magyar fővárosban készült, Budapest múltjához adalékokkal szolgáló képeket állította ki.

A tárlat fotókkal illusztrálva mutatja be Lutz életútját és családját. Egy tárlóban néhány eddig ismeretlen relikviát és dokumentumot is láthatnak az érdeklődők. A bemutatott képek többségét Lutz Budapesten készítette. Az ostrom előtti felvételek érdekes és barátságos hangulatú, a háborúról mit sem tudó várost mutatnak.

A tárlaton a továbbiakban a bombázás, majd a romos Vár kepeinek sorozata látható. Így pl. egymás mellé került a hajdani brit követség épülete „fénykorában”, svájci zászlóval a kapuzata felett, és ugyanaz a ház romokban a béke első napjaiban. Ekkor készült Lutz egyik legismertebb portréja, amelyen a szétbombázott ház pincéablakából tekint a világra.

Az utolsó néhány felvétel 1949-ben készült, amikor az 1945-ben kiutasított diplomata ismét Budapestre jött, hogy itt kössön házasságot *Csányi Magdával*, aki vele együtt élte át a Várban a város ostromát.

A kiállítás május 13-ig tekinthető meg a Budapesti Történelmi Múzeumban (Budavári Palota „E” épület).

Rojkó Annamária

Mottó

Hankiss Ágnes EU-képviselő:

A zsidóknak nincs félnivalójuk Magyarországon.

A zsidók félnak az antiszemitizmustól

Ilan Mor, Izrael magyarországi nagykövete egész napos látogatást tett Szombathelyen, ahol találkozott a megyei közgyűlés elnökével, a polgármesterrel, a megyés püspökkel, a roma önkormányzat elnökével és a hitközség tagjaival.

– Azt vallom, fontos dolgok vannak Budapesten kívül is, ezért sorra látogatom a nagyobb magyarországi városokat. Munkám egyik legfőbb feladatának a dialógust tartom – ezt hallottuk a polgármesteri hivatalban megtartott sajtótájékoztatón *Ilan Mor* izraeli nagykövettől, aki azért érkezett Szombathelyre, hogy megismerje a város történelmét, kultúráját, zsidó közösségét.

Puskás Tivadar polgármester előzetes tárgyalásukról elmondta: örömmel nyugtázták, hogy Szombathely izraeli testvérvárosából, Ramat-Ganból származik a nagykövet, akivel kulturális, gazdasági együttműködési lehetőségekről tárgyaltak, s aki elfogadta meghívását a Savaria karneválra. A protokolláris jellegű sajtótájékoztató hangneme akkor változott meg, amikor kérdés hangzott el az egyik jobbikos országgyűlési képviselő parlamenti felhívására: mennyire tartja veszélyesnek a nagykövetet a magyarországi antiszemitizmust?

– Nagyon veszélyesnek tartom – válaszolta *Ilan Mor*, aki szerint az antiszemitizmus egy járványos betegség, ami ellen küzdeni kell mindenhol, és ezt a küzdelmet otthon, már a családokban el kell kezdeni. Hozzátette: – Magyarország demokratikus ország, demokratikusan választott képviselőkkel, de vannak emberek, akik vissza akarnak élni a demokráciával, és gyűlöletkampányt indítanak a zsidók és egyéb kisebbségek ellen.

A hitközség nevében *Márkus Sándor* elnök elmondta: fél ő is, és a zsidó közösség tagjai is.

Puskás Tivadar szerint a magyar parlamentről nem lehet általános következtetéseket levonni a felszólalás kapcsán, „itt, Szombathelyen befogadók vagyunk és toleránsak”. A nagykövet keményebben reagált. Arra biztatta a zsidó közösséget: ne féljenek, nincsenek egyedül, sok ember támogatja őket az országon belül, akik nem akarnak megosztott országot, világot, egyben biztosította a közösséget: Izrael állam mögöttük van.

Némethy Mária / vasnepe.hu

A fenti fotót *Jom Házikaron*, *Jom Hásóá* és *Jom Háacmáut* alkalmából közöljük.

(Forrás: a *Jad Vásem* magazinja)

A zsidóság történelme: különbség a sokféleségben

(folytatás az 5. oldalról)

Kor ez a személyes bátorság talán átörönlő a társadalmi közöny falát. Sőt, mint *Komoróczy Géza* példája bizonyítja, az ilyen kiálláshoz még csak származás sem szükséges.

A könyv tehát sokat jelenthet vallásos és nem vallásos zsidóknak egyaránt. Tanulsága nincsen ugyan, hiszen a szerző vérbeli tudósként ilyen nem vet fel: ő nem leleplezni vagy kioktatni akar, hanem megismerni és bemutatni. Már az elején figyelmeztet: a zsidóság története láttatható úgy, mint szenvedések végtelen sorozata, de úgy is, mint sikertörténet. Hiszen az etnikai-vallásos közösség nem szűnt meg, és figyelemre méltó tény, hogy a III. Ramszesz fáraó korából származó feliratok népcsoportjai közül egyedül Jisráel népe eleven máig is.

Két és fél ezer oldal után felvetődik a kérdés: van-e egységes íve

ma a zsidóság történetének? Összeszokott-e a többi néppel, otthonra talált-e köztük? A 20. század eseményei miatt ilyen egységes „otthonosodási” ívről nem lehet beszélni. Hogy a nyelvi és polgári beilleszkedést a magyar társadalomba siker koronázta vagy kudarc kísérte, arról megoszlanak a vélemények. Mi a helye a globalizációban és a migrációban a beilleszkedési törekvéseknek? Merre orientálódhatnak a mai zsidók? Erről szól a *Maradék-zsidóság* című, utolsó fejezet.

Rados Virág

Idén is: lichtenwörthi zarándoklat

1944 őszén 2500 nőt és 150 férfit hajszoltak gyalogmenetben Ausztriába, többek között *Lichtenwörthbe*, ahol egy üzemén kívüli egykori gyárban helyezték el őket. A szalmával fedett betonpadlón, éhezve és fázva várták a szörnyű halált.

A láger felszabadulásának évfordulóján a NÜB Bizottság által rendezett megemlékezésre *Kovács Györgyné* vezetésével nagy létszámú csoport utazott el, melynek tagja volt *Frisch György* NÜB-elnök is.

Útközben a gönyűi temetőben *Kovács Györgyné* és *Frisch György* virágkoszorút helyeztek el a tömegsírnál felállított emlékmű talapzatán, én pedig elmondtam a gyászimádat.

A delegációt *Lichtenwörthben* a polgármester betegsége miatt helyettesítette *Kovács Györgyné* német és magyar nyelvű beszédében ismertette a tábor szörnyűségeit és végül a felszabadulását.

A megemlékezésen osztályfőnökük vezetésével részt vettek a helyi gimnázium legfelsőbb osztályának tanulói is. Egyikük rövid beszédében emlékezett meg a holokausztról.

Ezt követően elmondtam a Kél málé ráchámimot, majd a koszorúnak az emlékmű talapzatára helyezése után a kádist is.

A csoport tagjai, valamint az iskola tanulói felkeresték az egykori tábor. Ezután megkoszorúzták az első és második világháborús emlékművet, amelyre többek között fel van véve azon helyi lakosok neve, akik a felszabadulás után a flekktfuszban szenvedők ápolásában maguk is megfertőződtek, és életüket veszítették.

Végezetül a helyi önkormányzat vendégül látta a csoport tagjait.

Lazarovits Ernő

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drvirag dental.hu és www.mini-implantatum.hu

Örömmel tudatjuk, hogy a Rabbitestület és a Mazsihisz vezetősége megállapodott David Goldberg mohéllal (Németország), aki zsidó fiúgyermek körülméletét vállalja. Amennyiben az On családjában ilyen szimchá (öröm) van, kérjük, jelentkezzen a Rabbiságon a 4135580-as telefonszámon vagy a rabbitesulet@mazsihisz.com e-mailen keresztül, hogy a gyermeket Ábrahám szövetségébe felvehessük.

Tóratekercesek, tfilinek és mezüzek számítógépes ellenőrzése és javítása. Farnadi-Jerusalimi Márk. Telefon: 06-70-932-8275, e-mail: sofer@sofer.hu, weboldal: www.sofer.hu

Kiadó Bp. I., Attila úton 81 m²-es, két-szobás, összkomfortos lakás. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5540-es telefonon.

Manikűr, pedikűr, takarítás. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a háziorvossal, kórházi szakorvosokkal. Köser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Színés és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátymtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, tel.: 06-20-9374-9523, www.rcontact.hu

Licites eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Czetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m²-es telekkel és 9758 m²-es kerttel. Kikiáltási ár: 95 000 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 860 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft.

Sárbogárd, Ady Endre úton 38 m²-es,

egyszobás, komfortos öröklakás. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Budapest I., Attila úton 81 m²-es, kétszoba-hallos, összkomfortos öröklakás. Kikiáltási ár: 18 000 000 Ft.

Göd, Teleki Pál utcában 535 m²-es telken 53 m²-es, kétszobás, összközművel, teljes lakóingatlan melléképülettel (9,4 m²). Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 30-355-9541 vagy a 30-217-3460 telefonszámon lehet érdeklődni munkaidőben.

Paplankészítés, ágytolltisztítás. 1067 Budapest, Teréz körút 35. Telefon: +36-1-312-2516, www.paplan.hu

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű, kisméretű festményeket, **EZÜSTTÁRGYAKAT**, 12 személyes evőeszközöket, cukor-dobozokat, gyertyatartókat, tálcákat stb., Kovács Margit, Gorka kerámiákat, herendi, meissen, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali, asztali díszökrákat, antik, barokk bútorokat, tabernakulumot, szekreteret, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa-, márványszobrokat (hibásakat is). Teljes hagyatéki első vevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN**. Díjtalan kiszállítás, értékbecslés, vidékre is. **ÜZLET: XI. KER., MÓRICZ ZSIGMOND KÖRTÉR 16.**

201-6188, 06-20-323-4104.

Életjáradéki szerződést kötnék nyolcadik kerületi (Blaha Lujza tér melletti), 55 négyzetméteres, pompás lakásért. Készpénz + járadék. Csak leinformálható, megbízható e-mailekre válaszolok. zsanio1@t-online.hu

Önkéntes munka Izraelben! Tavaszidőpont: május 6.–május 27. Nyáron csak két csoport indul: június 17.–július 8., augusztus 19.–szeptember 9. Jelentkezés: Deutsch János, 06-20-233-8454 vagy lljano@freemail.hu

Könyvelőiroda magánszemélyeknek, egyéni és társas vállalkozásoknak, társasházaknak adóbevallások készítését, teljes körű könyvelést, bérszámfejtést és TB-ügyintéztést vállal. Reális ár, megbízhatóság! 06-30-494-9322.

Kert, telek karbantartása referenciával. 06-70-505-9745.

Órajavítás, antik órák teljes restaurálása, esetleg oda-vissza szállítással. Órák, elemek, csatok, órasziget (erős csuklóra is) nagy választékban. Tel.: 06-70-505-5620, napközben. VII., Garay u.–Murányi u. sarok, a Garay térnél. Jung Péter. Web: www.jungoras.hu

Antik csillár javítása, eladása. 321-2972.

HÁZASSÁG

Salom komoly társalkozót. Fülöp Zsuzsa. E-mail: zszusa194705@t-online.hu

A Mazsihisz Szeretkórházért Közhasznú Alapítvány kéri, hogy személyi jövedelemadójának 1%-áról az alapítvány javára rendelkezzen. Az alapítvány célja: a Mazsihisz Szeretkórházban a korszerű betegellátási struktúra kialakítása, az intézmény egészségügyi, rehabilitációs, ápolási tevékenységének támogatása, továbbá a kórház mindennapos működésének – a hitéleti követelmények megtartásának – folyamatos segítése. **Adószámunk: 18173503-1-42.** Köszönjük a támogatását!

***

Kérjük, hogy adójának 1%-át a már 16 éve működő **Cödoko Zsidó Szociális, Nevelési és Kulturális Alapítvány** részére ajánlja fel. Alapítványunk a befolyt összeget zsidó szociális, nevelési és kulturális intézmények támogatására fordítja. **Adószámunk: 18049196-1-42.**

***

A Pécsi Zsidó Hitközség Hagymány Szociális Alapítványa ezúton köszöni meg a 2010. évi személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlását. A befolyt összeget kulturális és nevelési célra fordítjuk. Kérjük, hogy a jövőben is támogassa alapítványunkat. **Adószámunk: 19034834-1-02.** Köszönjük a támogatását!

***

A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik 2010. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány mint közhasznú tevékenységet folytató szervezet részére felajánlották. Az így kapott 32 267 Ft-ot a veszprémi kulturális örökség védelme alatt álló zsidótemető felépítményeinek biztosítására és a temető gondozására használjuk fel, a

kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy a 2011. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. **Adószámunk: 18927467-1-19.** A civil szervezetekre vonatkozó hatályos törvények értelmezése miatti félreértésből adódott a korábbi téves tájékoztatás, amiért elnézést kérünk. Közhasznú alapítványunk még jogosult az 1% fogadására.

***

Az Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért (6722 Szeged, Gutenberg u. 20.) kuratóriuma ezúton köszöni meg a 2010. évi személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlását. A támogatás összegét, kiegészítve egyéb adományokkal és szponzorációval, a zsinagóga folyamatos rekonstrukciójára és az annak érdekében szervezett kulturális rendezvények megtartására használtuk fel. A 2012. évben is számítunk a 2011. évi támogatónk hozzájárulásaira a folyamatos rekonstrukció megvalósításához. **Adószámunk: 18451621-2-06.**

***

Kérjük, támogassa a **Zuglói Talmud-Tóra Alapítványt** adója 1%-ának felajánlásával. **Adószám: 18170696-1-42.** Köszönjük segítségét!

***

Tisztelt Adományozó! Kérjük, hogy adójának 1%-ával támogassa a **Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközséget** mint egyházat. **Technikai szám: 0107.** Ugyancsak kérjük, ahogy adójának további 1%-ával támogassa az **Amerikai Alapítványi Iskoláért Alapítványt** mint társadalmi szervezetet. **Adószám: 19700557-1-42.** Támogatását köszönjük.

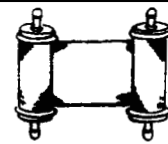
21. (hétfő) 15.00: Vencel György kántor a klubban.

A csütörtökönkénti gyógytorna és fejlesztő foglalkozás a szokott időpontban lesz.

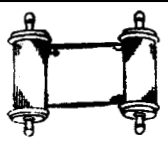
Kérjük, segítse személyi jövedelemadója 1%-ával a ma már igen idős Jad Vasem-kitüntetettek, akik 1944-ben életük kockázatásával zsidó üldözötteket mentettek meg. Hálás köszönettel: Igaz Emberekért Alapítvány.

Adószám: 18040094-1-42

Kérjük, hogy lehetősége szerint külön adománnyal is fejezze ki háláját a Jad Vasem-kitüntetettek iránt a vézskorszakban keveseknél tapasztalt kimagasló emberségükért. Csekk napközben igényelhető a 341-1261 telefonszámon.

IMAI DÓK

Templomok	Péntek este Máj. 4.	Szombat reggel Máj. 5.	Péntek este Máj. 11.	Szombat reggel Máj. 12.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	19.50	9.30	20.00	9.30
Vasvári P. u. 5. (lubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfüvös u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE				
(Békkocsis u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	19.50	8.00	20.00	8.00
Alma u. 2.	19.50	8.45	20.00	8.45
Kórház				
(Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Desseffy u. 23.	19.50	9.00	20.00	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	19.50	8.00	19.50	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	19.50	8.00	19.50	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

N A P T Á R

Május 4. péntek	Ijjár 12.	Gyertyagyújtás: 7.41
Május 5. szombat	Ijjár 13.	Szombat kimenetele: 8.54
Május 10. csütörtök	Ijjár 18.	Lág báomer
Május 11. péntek	Ijjár 19.	Gyertyagyújtás: 7.51
Május 12. szombat	Ijjár 20.	Szombat kimenetele: 9.05

Hírek, események röviden

– **A BZSH Anna Frank Kollégiumában** a 2012/2013-as tanévre várjuk a középiskolás korú fiatalokat. Elsősorban azoknak, akik valamelyik zsidó iskolában tanulnak. A kollégium lakója lehet az is, aki más budapesti középiskolába jár. További információ: www.bzshkollégium.hu. Jelentkezni vagy érdeklődni az 1-353-4396, valamint a +36-30-853-1393-as telefonon, Kárpáti Imre igazgatónál lehet.

– **Adományok.** Szegő László 40 ezer Ft-ot adományozott a Szeretkórház részére.

– **Az amerikai képviselőház** egyhangúlag megszavazta, hogy születésének 100. évfordulóján a legmagasabb rangú elismeréssel, a Kongresszusi Aranyéremmel tüntesse ki

Raoul Wallenberget, aki a náci megszállás alatt legalább 100 ezer zsidó életét mentette meg Magyarországon. (MTI)

– **Sírköavatások.** Czeizler Gábor, drága néhai férjem sírköavatása 2012. május 13-án, vasárnap, 11 órakor lesz a Kozma u. 6. sz. alatti temetőben. (x)

A gyászoló férj, család és a Dohány utcai körzet értesíti az ismerősöket, hogy dr. Kendéné Wintner Veronika sírköavatása első Jahrzeitjének napján, 2012. április 22-én volt a Kozma utcai temetőben. A szertartást Deutsch László főrabbi és Fekete László főkántor végezték.

– **Balatonfűredi tudnivalók.** Nyitás: 2012. június 3. Zárás: 2012. szeptember 3. Szeretettel várjuk kedves vendégeinket két- és négygyás, televíziós, fürdőszobás szobáinkban. Napjainkban ötszöri étkeztést biztosítunk, valamint figyelembe vesszük az egyéni kéréseket is. Jelentkezni lehet Hágén Évánál a 413-5571 számon.

Mártír-istentiszteletek 2012

Május 13. Sárbogárd	12.00	temető
Május 20. Mosonmagyaróvár Nagykanizsa	13.00 10.30	temető zsinagóga, temető
Június 3. Kispeszt Devescer Cegléd Nyíregyháza Tata Tatabánya Zalaegerszeg	11.00 11.00 11.00 11.00 10.00 13.30 10.30 12.00	temető temető temető emlékmű temető temető zsinagóga temető
Június 10. Balassagyarmat Eger Kiskunhalas Kecskemét Miskolc Székesfehérvár Kápolnásnyék Szécsény	11.00 14.00 10.30 14.00 11.00 11.00 16.00 11.00	temető temető zsinagóga temető temető temető temető temető

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérik figyelemmel, mert változás lehetséges!

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:
Kardos Péter
Olvasószerkesztő:
Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos:
Mazsihisz

Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 3120 Ft
Külföldre 5760 Ft/év

USA és Izrael: 6240 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480

OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUHB

IBAN:
HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsekk: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézkedése a 06-(80)-444-444-es ingyenes

zöldszámon.

Szedés: WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomatás:

VEZSPRÉMI NYOMDA ZRT.

ISSN 0133-1353

Hajón mutatták be a Titanicról szóló könyvet

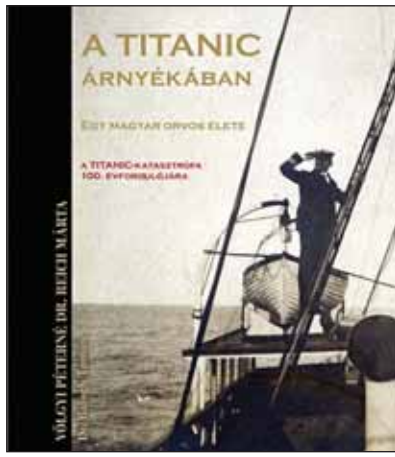
Kivételesen stílszerű helyszín, a 99 éves Kossuth (épp) állóhajó gyomra, korhű enteriőrje, útbaigazító – a vendégek kívánságait leső – hoszteszek és elegáns pincérek sora, igényes ismertetés jellemezte a Delta Vision Kiadó gondozásában megjelent mívés kötet: *A Titanic árnyékában* bemutatóját.

A történet középpontjában az egész világot megrendítő tragédia, a Titanic elsüllyedése, majd a mentés során odasiető Carpathia kivándorlóhajó áll, ahol az akkor 26 éves fiatal magyar orvos (a könyvszerző nagyapja), dr. Lengyel Árpád jelentős és meghatározó szereppel bírt. Különös véletlene volt a korabeli eseménynek az is, hogy mindkét hajó ugyanakkor, 1912.

április 11-én indult útján, a Carpathia New Yorkból Fiumébe tartott, a Titanic az írországi Queenstownból New Yorkba, jelképeként az ipari forradalom utáni, mindenre képes világ legyőzhetetlenségének.

Völgyi Péterné dr. Reich Márta, a szerző, elsőkönyves. Édesanyja halála után, aki féltve őrizte apja, dr. Lengyel Árpád (1886–1940) hagyatékát, még mindig évek teltek el addig, míg egy 2007-es millenniumi kiállítás és a közelgő centenáriumi kapcsán végérvényesen felmerült az igény, hogy a rendelkezésre álló dokumentumok, levelek, fotók, kéziratok, cikkek alapján létrejöhessen a könyv.

Az írott és elektronikus média képviselőivel megtöltött helyiségben

Sztankó Attila, a Zoltán Gőzös Közhatalmi Alapítvány kuratóriumának elnöke üdvözölte a megjelenteket, majd az íróról szólt a könyv keletkezését megelőző évekről, évtizedekről. Elmondta, a kötet három tematikus részből áll: életrajzi adatok, orvostörténeti szakasz, majd a két hajó találkozása. A vetítés során számos unikális fotó, dokumentum, filmrészlet támasztotta alá és tette hiteltelensé a korabeli történetet.

Lehetőség nyílt a két hajó szinte részletes látványi-műszaki megismerésére, a rendelkezésre álló anyagok segítségével bemutatták a kapitányokat, a hajószemélyzetet, és nem utolsósorban Lengyel Árpádot, aki tökéletesen megfelelt annak a kissé idealizált képnek, amelyet az akkori társadalom az orvosról alkotott. Valóban, személyes életét háttérbe helyezte, másokért áldozatot vállaló, szociálisan érzékeny és empatikus, jó kommunikatív képességekkel rendelkező ember volt.

A kötet kiállítása rendkívül igényes és figyelemreméltó. Borítója, a papír megválasztása, a betűtípusok, a tematikus részek, a fotók, a korhű dokumentumok beillesztése egészében képzőművészeti albumra utal. Mindenképpen keressenek helyet számára könyvespolcukon.

Megvásárolható az Alexandra, a Libri könyvesboltokban, és még számos helyen.

-gáljuli-

FILMBOX PLUS

Dávid vagyok

Ebben a hónapban a Filmbox Plus többször is másorra tűzte a 2003-ban készült amerikai filmdrámát, a Dávid vagyok címűt. Arra képtelen vagyok, hogy végignézsem csatornáim hadát a több száz filmajánlatukkal, arra viszont képes vagyok, hogy véletlenül megtaláljam, amit keresek. Hát így jutottam el Dávidhoz.

Igaz, megint gyerek, igaz, megint holokauszt, de ez mintha más lenne. Dávid már különben is 12 éves, amolyan „kiszérfi”, akinek tekintetében ott rejtőzik a „meg fogok menekülni, eljutok Dániába” reménye.

A kalandfilmek összes kellékét felhasználva mutatják be nekünk az alkotók Dávidot, akinek sikerült egy haláltáborból kiszöknie. Olyan kicsi volt, amikor a szüleivel együtt elvitték, hogy az élet számára nem jelent mást, mint félnivalót, amit a táborban megszokott. Sőt, arra is alig emlékszik, hogy van-e, volt-e családja. Talán a család fogalmát sem ismeri. Egyet tud, hogy dolga van az életben, mert van valahol egy ország, ahol várják. Így hát nekivág hajón, gyalog, hogy Olaszországból eljusson Északra. Útravalóul magával hozott egy irányítót, melyet remekül használ. Amikor egy városkába ér, és cipőt akar enni, nagyon elcsodálkozik azon, hogy azt pénzért adják. A táborban ezt a fogalmat nem szívtá magába. Mint ahogy a mosoly fogalma is ismeretlen számára. Amikor azt ajánlja neki valaki, hogy mosolyogjon, úgy sokkal szimpatikusabb, kipróbálja az arcán, de szívből és igazából nem tudja, mi az. Időről időre gondolataiban olvashatunk, hogy mit kellett elszenvednie az elmúlt években, de vele együtt jobb szeretnénk ezt az olvasást abbahagyni. Süt a nap, zöld a rét, és a mi kis hősiünk megment egy gazdag olasz kislányt, akit a tűzből hoz ki. Ezért aztán a család nagyon hálás neki, és befogadja. Etetik, mosdatják – és szeretik. Élete végéig ott lehetne a palotában, de ha kérdezzük, hogy ki ő és merre van hazája, Dávid semmire nem válaszol. Amikor a család fő közelebb megy hozzá, és gesztikulálva biztosítja a bizalmáról, Dávid féltőn maga elé kapja a kezét. Őt nem szokták szeretetből kérdegetni, csak ütni. Visszhangzik a fejében az útravaló mondat: „Ne bízz senkiben!” Így hát továbbáll.

Mint a kalandfilmekben: a szerencse nevű valami egy idős hölgy, Sophie képében jelenik meg. A hölgy Olaszországban egy domboldalon festi tájképeit, és Dávid éppen arra jár. Megáll a kép mögött, és megint egy olyan dolgot lát, amit még soha. Hogy valaki csak úgy üldöggél és festeget, és nem retteg, ez egy egészen furcsa világ! Amikor a hölgy kedvesen szól hozzá, Dávid még azt is megengedi, hogy portrét készítsen róla. Aztán Sophie elkezd analízálni a képet, és szinte felmondja Dávid életrajzát. „Honnan tetszik ezt tudni?” – kérdezi. „Minden a szemedbe van írva” – mondja a hölgy. Amikor még azt is elárulja a gyerek, hogy Dániába akar menni Svájcban keresztül, akkor már érződik, hogy levetett egy réteg bizalmatlanságot magáról. A hölgy ugyanis autóval jött át Svájcba, és oda is tér vissza. A határon kimagyarázza, hogy miért nincs a gyerekek útvele, és meg sem állnak Sophie házáig.

Egyesek azt mondják, hogy az élet írja a legjobb forgatókönyveket. Beadom a derekam, és elhiszem, ami ezután történik. Dávid észrevesz egy könyvet, és elkezd róla faggatózni. A hölgy azt válaszolja, hogy egy nő írta, aki a gyereket és a férjét is elvesztette a haláltáborokban. „És hol lakik az a nő?” – kérdi nyugtalanul Sophie-tól. „Dániában!” – hangzik a válasz.

A legközelebb jelenet már egy daniai repülőtéren játszódik, ahol egy öltönyös kiskamasz és egy szépséges szőke nő elindulnak egymás felé. Amikor összeérnek, a gyerek csak annyit mond: „Dávid vagyok.” A szőke mama pedig még kevesebbet: „Tudom.”

Bozsán Eta

IZRAELI HÍRLEVÉL

Egy frász és más semmi

A keddi izraeli lapok még mindig első oldalas cikkekben foglalkoznak a Jerikó közelében szombatot történt incidenssel, amelynek során egy palesztinbarát tüntetőcsoporthoz kerékpárok tucatjaival próbálta eltorlaszolni a Jordán-völgyön átvezető, stratégiai fontosságú kétsávos műutat.

Mint ismert, a körzet biztonságáért felelős alezredes, bizonyos Salom Eisner, kétórás vita után M16-os gépkarabélyá tusával száján kapott egy 20 év körüli dán fiatalembert. Az incidens egy, a palesztinbarát csoporttal lévő, őket valószínűleg instruáló palesztin férfi videóra rögzítette, és abból egy kétperces klipet feltett a Youtube-ra.

A tisztet a vezérkari főnök haladéktalanul felmentette az incidens kivizsgálásának végéig.

A mai lapokban napvilágot látott újságírói vélemények a cikkírók világnézetének megfelelően sokfélék. Vannak, akik attól tartanak, hogy baj van a „fegyverek tisztasága” elvével (héberül „tohar hánesek”, amely fogalomnál nagyobb marhaságot nehéz elképzelni, a fegyver tisztasága legfeljebb az eszköz fizikai állapotával kapcsolatban jöhet szóba). A legtöbb lap balszélben gondolkodó munkatársa attól tart, hogy ilyesmik gyakran megtörténnék, de most kéznél volt egy videokamera, amely kényelmetlen tanúságot tárt a világ elé.

Mérsékeltőbb indulatú kollégák Eisner csöndes elbocsátását javasolják a seregből, per és botrány nélkül.

Pofonra várva...

A probléma hátterébe mélyebben beletekintő szerzők Eisner mentéséül felhózzák, hogy miután egy kis anarchista csoportcska mitugrássa két órán át kekekedett a Cáhál katonáival, a húsz körüli legényke, aki soha puskaport nem szagolt, akinek soha saját közösségét nem kellett megvédenie a haláltól, az eszeveszett megsemmisítő terrortól, választ kapott a kihívásra.

E sorok írója idézi egy izraeli hozzászóló szavait. „Ha én, egyszerű turista, izraeli útlevéllel belépek Dánia területére, és ott egy országúton megállít a rendőrség vagy az állam bármilyen fegyveres testületének a tagja, és felkér, hogy ne járjak, ne vezessek, ne kerékpározzak arra, ráadásul általam érthető nyelven meg is indokolja, hogy miért kéri ezt tőlem: hát nem állok azonnal tovább?”

Az Andreas néven bemutatkozó dán fiatalember egyébként hétfőn reggel interjút adott a Kol Jiszráél, az Izraeli Rádió Bét adójának, amely zömmel híreket és kommentárokat közvetít. Andreas hibátlan, pergő angolul beszélt, ami azt sejteti, hogy jól felkészült feladatára. Amúgy már két hónapja tartózkodik Izraelben, illetve az ország által katonailag ellenőrzött területen, és még egy további hónapig szándékozik itt lenni. A jelek szerint tehát „függetlenített”, főállású provokátorral van szó, akinek más dolga nincs, ebből él.

Andreasunk beszéde meglepően víg kedélyűnek hallatszott, vélhetően nem érthette komoly sérülést. Márpedig, olvasóim engedelmével pestiesre váltva a stílust, akit puskatussal amúgy igazánidőből pofán csapnak, az nemcsak öt-hat fogát köpi kifelé, hanem az állkapcsa is röpítőre török. És ilyen állapotban aligha ad folyékony, jó kedélyű interjú az „ellenség” rádiójának...

Gabriella Izrael segítségére siet

Pontosítsunk: a héber női név – Gávriéla. Egy tengerfenék alatti kőolajlelőhely neve. Igéretes lelőhely. Nem földgáz, hanem kőolaj, és nem egy Libanonnal határos, az izraeli partoktól több száz kilométerre lévő vitatott tengerszakasz alatt fekszik, hanem Tel-Avivtól 24 kilométernyire.

A Modiin Energia és az Adira Energia izraeli energiahordozó-feltáró vállalatok becslése szerint 128 millió hordónyi jó minőségű, gazdaságosan kitermelhető kőolaj fekszik a meder alatt. A mai nyersolajárakat figyelembe véve, a feltételezett szénhidrogénkincs értéke eléri a 14 milliárd dollárt.

Az első meder alatti fúrásra a 2012. év vége előtt kerül sor.

Halmos László
Rehovot

SPÁNN GÁBOR

Krimi

A zsidó közösség egyik prominense elmesélte nekem meglopásának történetét, azzal, hogy megírhatom, ha meg tudom neki is magyarázni.

Az történet, hogy az illető úriember egy vállalkozás igazgatója, és mint ilyen, egy üzleti tárgyalásra sietett. A pesti forgalomban akarata ellenére pár percet késett, ami őt zavarta a legjobban. Éppen ezért alig-hogy beparkolt, rohant tárgyalása helyszínére. Egy jó órával később, mikor ismét az autójában ült, annak beindításakor szokatlan hangot hallott hátulról. Mikor kiszállt és leellenőrizte körben a kocsit, döbbenet vette észre, hogy a csomagtartója lötyög, nincs bezárva. Ekkor már mindent értett. A nagy sietésben elfelejtette bezárni. A legrosszabbtól tartva, leltárt csinált. Ekkor derült ki, hogy az elegáns autó csomagtartójából ellopták az azt nap vásárolt, elég drága férficipőt, de ami ennél kínosabban érintette: a minden nap vele levő imafelszerelés tartóját is. Mikor nekem mesélte a történetet, azt kérte, magyarázzam meg neki, hogy mire kellhetett a tolvajnak egy tálisz, egy héber nyelvű imakönyv és egy tfilin. Örök optimista lévén, hozzátette, megnyugvással töltene el, ha tudná, hogy egy hűsorsos vitte el, akinek anyagi helyzete nem engedi meg, hogy megvegye a drága holmit, de imáihoz szüksége van rá. Tőlem várta a megerősítést. Én megpróbáltam kijózanítani. Elmondtam, hogy Budapesten egész klánok specializálódtak az autókban történő lopásokra. Szakemberük figyelemmel kísér minden parkolót, és ha azt látja, hogy egy sofőr nagyon siet, azt a kocsit különösen megnézi, miközben észrevétlenül valamennyi csomagtartót megemelgeti. Ha valamelyik nyitva van vagy könnyen nyílik, már adott a zsákmány. Így jártál te is, barátom, oszlattam el reményeit, és abban se bíztam, hogy valami szegény rászoruló zsidó látta meg röntgenszemével a csomó parkoló kocsit közlő az az egyetlen, amelyben kegyesek találhatók. Szolgál-

jon vigasztalásodra, hogy kivételesen nem tartottál a csomagtartóban pl. laptopot, mobiltelefont vagy készpénzt. Képzeld el együtt, amint a „szakemberek” eldugott hajlékukban körülállják a zsákmányt. A cipővel nincs gond, annak helyét már tisztogatja az orgazda. Az imafelszerelés tokja kívülről nézve egy gyönyörű szép kék bársonypárna. A tolvajok már elképzelik, hogy vagy valutával, vagy ékszerekkel van megtömve. A cipzár kinyitása után döbbenet tartják kezben a táliszt, a tfilint és az imakönyvet.

A klán első embere nem lehet tanácsstalan, ez a beosztásával jár. Ezért ránéz a legelfogadhatóbb külsejű martalócára, és kiadja az ukáz: Doktorkám! Holnap elmész a bolhapiacra, és kirakod ezeket a holmitokat egy asztalra. Csinálj neki reklámot is, úgy jobban elmegy.

A verőlegényen látszik, hogy gondban van, és meg is kérdezi: Hogy csináljak nektek reklámot? Hát például úgy, hogy holnap megmosakszol! – szól a főnöki ukáz. Két nap múlva megjön az embere, szeme alatt lila monokli, és totálkárosnak látszik. Szemrehányást tesz a főnökének, kb. így: Főnök! Többet rám ilyet ne bízzál, mert nem jött be. Kiraktam a motyókat, és másodás helyett elétem egy táblát, amin az volt: importáru! Ma erre haragnak a gádzsók! Aztán megjött az első érdeklődő, és ahelyett, hogy az árát kérdezte volna, elővett egy baseballütőt és megkínált vele. Most sem tudom, miért.

Gondolom, még a mai napig is vitatkoznak azon, hogy mit csináljanak a talányos zsákmánnyal. Ezután képzeletben megszólítottam a főnököt, neki is vigaszt nyújtva.

Jóember! Ne egye magát, hogy nem jön rá, mire lehet használni a kockázatosan megszerzett prédát, mert minden zsidó ember tudja, hogy göröngyös út vezet a megtisztelő „ámhoórec” címig!